

Opstaan

Voor

Arnhem

Inleiding

Een stad die niet harder wordt, maar hechter

Beste Arnhemmer,

Arnhem is een stad vol leven, hoop en potentie. Een stad waar veel goed gaat en waar mensen dagelijks naar elkaar omzien: in gezinnen, buurten, verenigingen en gemeenschappen. Daar mogen we dankbaar voor zijn. **Tegelijk zien we ook waar het schuurt.** Waar mensen zich alleen voelen, waar wonen moeilijk wordt, waar verschillen toenemen en waar het vertrouwen in de politiek onder druk staat. Dat raakt ons, omdat achter deze ontwikkelingen mensen schuilgaan die gezien en gehoord willen worden.

Daarom kiezen wij voor de samenleving als rode draad in ons verkiezingsprogramma. Niet de economie en niet de overheid staan centraal, maar mensen en de gemeenschappen die zij samen vormen. Dat klinkt door in onze keuzes: voor zorg en ondersteuning, maar ook voor woningbouw, economie en bestuur. Want een sterke stad begint bij ruimte om samen te leven.

Wij willen opstaan voor Arnhem.

- Opstaan voor elkaar – zodat niemand er alleen voor staat.
- Opstaan voor onze stad – voor een huis voor iedereen en een groene en leefbare stad.
- En opstaan voor goed bestuur – een overheid die betrouwbaar is, luistert en recht doet.

In dit programma laten we zien hoe wij samen opstaan voor een Arnhem waarin iedereen mee kan doen en niemand wordt vergeten. Een stad die niet harder wordt, maar hechter.

Jurian van der Ree

*Als lijsttrekker sta ik
op voor Arnhem.*

*Wij willen opstaan
voor elkaar, voor
onze stad en voor
goed bestuur.*

Doe jij mee?

Inhoud

2 Inleiding

Thema 1: Opstaan voor de samenleving

- 7 1. Een verbonden samenleving
- 10 2. Een goede toekomst voor onze kinderen
- 14 3. Iedereen doet mee
- 20 4. Kunst, cultuur en sport

Thema 2: Opstaan voor onze stad

- 24 5. Een economie die werkt voor mensen en ondernemers
- 27 6. Zorg voor de schepping
- 30 7. Een thuis voor iedereen
- 33 8. Een goed bereikbaar Arnhem
- 36 9. Een veilige samenleving

Thema 3: Opstaan voor goed bestuur

- 40 10. Een betrouwbare overheid

Thema 1: Opstaan voor elkaar

Een verbonden en hoopvolle samenleving

De kern van onze inzet op dit thema

Niet economie of overheid, maar wat Arnhemmers samen doen bepaalt de kwaliteit van onze stad. We lopen aan tegen de grenzen van wat de economie en overheid kunnen oplossen als het gaat om grote problemen als klimaat, vergrijzing, eenzaamheid en ongelijkheid. De ChristenUnie kiest daarom bewust voor de samenleving als rode draad: ruimte voor initiatieven, sterke gemeenschappen en wijken waar mensen elkaar ontmoeten en steunen. Bij elke keuze vragen we ons af: wat is goed voor Arnhemmers en voor hoe we samen leven.

- **1: Een verbonden samenleving**
- **2: Een goede toekomst voor onze kinderen**
- **3: Iedereen doet mee**
- **4: Kunst, cultuur & sport**

Hoofdstuk 1

Een verbonden samenleving

Hoofdstuk1

Een verbonden samenleving

Gemeenschappen vormen de basis van Arnhem. Als we elkaar kennen, helpen en samen dingen ondernemen, komen we beter tot ons recht. We willen daarom bouwen aan een sterke samenleving en informele structuren actief versterken. Zo integreren we zorg en ondersteuning in de samenleving en zetten we formele zorg in als aanvulling op informele zorg en ondersteuning.

We geloven in een samenleving waarin mensen elkaar de hand reiken en er zijn voor de ander. Dat is geen zwakte, maar draagt bij aan verbondenheid. Mensen hebben de nodige uitdagingen vandaag de dag, die komen in gesprekken aan de keukentafel terug: oorlog (ver weg en dichtbij), geldzaken, werkdruk, zorg, verdeeldheid, een vergrijzende kerk of juist een bloeiende kerk, die geen ruimte kent. Een luisterend oor geven, een arm om iemands schouder slaan, dat verlicht de zorgen van mensen, en laat mensen samen weer perspectief zien in een roerige wereld. Dit gaat in tegen het individualisme en de polarisatie van onze tijd. We zetten ons daarom in voor een gezonde samenleving waarin Arnhemmers met elkaar leven en naar elkaar omzien.

De druk op de zorg doet de komende decennia een groot beroep op de samenleving. De zorg staat onder druk door vergrijzing en een steeds groter beroep op mantelzorgers. Nu al dienen zich personeelstekorten aan, bijvoorbeeld in de ouderenzorg en huisartsenzorg. Het risico dat de meest kwetsbaren hiervan het slachtoffer worden is groot. Daar moeten we nu wat aan doen. Bijvoorbeeld door structureel te investeren in preventie, zodat niet achteraf moet worden gerepareerd wat voorkomen had kunnen worden. Maar ook door te bevorderen dat gemeenschappen bloeien, bijvoorbeeld door kerken die een actieve rol spelen, nieuwe

gemeenschappelijke woonvormen en buurtcentra. En door het versterken van de dialoog over de grenzen aan zorg, het bestrijden van eenzaamheid en suïcide en het versterken van het goede samenleven.

De ChristenUnie spant zich in voor toekomstbestendige en de beste passende zorg voor mensen die dat nodig hebben. 'Zorg' is een breed begrip. Het is het samenspel tussen professionele 'formele zorg', zoals ouderen-, gehandicapten- en jeugdzorg, en de 'informele zorg', zoals burenhulp, de inzet van vrijwilligers, welzijnswerk, mantelzorg en de betrokkenheid van kerken.

Informele zorg is van enorme toegevoegde waarde. Het draagt bij aan het normaliseren van problemen die mensen ervaren. Ervaringsdeskundigen kunnen zich door hun achtergrond makkelijker verplaatsen in de situatie van een ander met dezelfde soort problematiek. Vaak heeft de inzet van de buurt en vrijwilligers professionele ondersteuning en coördinatie nodig. Vrijwilligersorganisaties en lokale sociale voorzieningen moeten voldoende financiering hebben. Waar mogelijk verminderen we regels en registratiedruk en geven meerjarig zekerheid. We gaan uit van deskundigheid en vertrouwen. Ook nemen we drempels weg voor woonvormen met gezamenlijke ruimtes voor ontmoeting.

De ChristenUnie staat op voor:

1.1 Maatschappelijke ondersteuning

- Wij ondersteunen buurtcentra waar mensen naar elkaar omzien. Het verenigingsleven is belangrijk voor verbinding in de samenleving, dit helpt betekenisvolle sociale contacten te leggen. Dat geldt ook voor kerken die zich openstellen om mensen een luisterend oor te bieden en een plek vormen waar men komen mag zoals men is. Belangrijk is om aan te sluiten bij wat verschillende groepen mensen nodig hebben, bv jongeren, ouderen, mensen met een ggz-aandoening. De gemeente maakt dit financieel mede mogelijk en/of neemt drempels weg waar dat nodig is.
- We stimuleren samenhang en samenwerking tussen alle initiatieven die er zijn, zodat er een dekkend netwerk ontstaat.
- We werken aan een overzichtelijker zorglandschap met meer samenwerking. We zien dat het sociaal domein, en specifiek het welzijnswerk versnipperd is over een groot aantal partijen. Dat belemmert partnerschap tussen welzijnsaanbieders, gemeente en andere zorgaanbieders. De ontwikkeling naar wijknetwerken versnellen we daarom.
- We versterken de rol van de wijkteams, als plek waar inwoners met al hun vragen terecht kunnen. De wijkteams werken integraal en hebben het mandaat om creatieve oplossingen in te zetten. Ze werken nauw samen met welzijnswerk en bieden ook zelf ondersteuning. We geven prioriteit aan het implementeren van de landelijke richtlijnen voor stevige lokale teams.
- We willen dat ondersteuning minder draait om een indicatie, maar zo veel mogelijk laagdrempelig wordt ingezet met doel om inwoners hun leven weer te laten leiden. Daarom willen we dat het wijkteam meer begeleiding zonder indicatie kan bieden. Daarbij hebben we wel aandacht voor rechtsgelijkheid.
- Inwoners kunnen een beroep doen op maatschappelijke ondersteuning. Dat is belangrijk, omdat het mensen helpt hun leven te leiden en een actieve rol te spelen in de samenleving. Maatschappelijke ondersteuning wordt meer groepsgericht aangeboden, in plaats van individueel. Begeleiding van mensen is gericht op normaliseren, zodat mensen zo veel mogelijk zelf weer de regie over het leven krijgen. We hebben aandacht voor laagdrempelige ondersteuning van mensen met een levenslange en levensbrede beperking.
- Als het gaat om groepsgericht welzijnswerk vinden wij het belangrijk dat betrokken inwoners en bewonersinitiatieven nauw betrokken zijn bij de invulling daarvan, zodat dit niet alleen door professionals wordt bedacht.
- De gemeente zet sterker in op het bestrijden van eenzaamheid, door in al het beleid ruimte te geven aan ontmoeting en inwonersinitiatieven te ondersteunen.
- Zingeving is essentieel voor de kwaliteit van het leven van inwoners. Het moet daarom integraal onderdeel zijn van het beleid dat zich richt op welzijn van inwoners, jong en oud. De gemeente Arnhem ondersteunt geestelijke verzorging en andere initiatieven in de wijken die zich richten op zingeving. Studenten hebben daarbij specifiek de aandacht.
- We werken eraan mee dat het aantal eenzame en radeloze zelfdodingen omlaag gaat. We financieren trainingen om het gesprek makkelijker aan te gaan en geven aandacht aan suïcidepreventie in het onderwijs. Een belangrijke start is dat alle betrokken organisaties met elkaar om tafel zitten, iedereen heeft een puzzelstuk in handen. De gemeente kan hier regie op voeren.
- We dragen zorg voor onze veteranen. De gemeente zorgt met het veteraneninloophuis voor een locatie met daarin een loket waar veteranen met verschillende hulpvragen terecht kunnen.

1.2 Gezondheid

- We zetten in op Positieve Gezondheid en laten dit doorwerken op allerlei beleidsterreinen, binnen het buiten het sociaal domein.
- De gemeente stimuleert gezonde voeding, voldoende beweging en een leven zonder verslaving (eventueel m.b.v. JOGG: Jongeren op gezond gewicht en/of Meer bewegen voor Ouderen) en neemt dit op in het lokale en/of regionale Preventieakkoord.
- De gemeente pakt gezondheidsachterstanden aan door een wijkgerichte aanpak. De gemeente maakt gezondheidsbeleid concreet, gebaseerd op data die de GGD heeft over de gezondheid en ziektelast van de inwoners. In dat beleid worden inwoners, deskundigen in het sociaal domein, huisartsen, maar ook scholen en sportverenigingen betrokken bij de uitvoering.

1.3 Helpen van personen met onbegrepen gedrag

- We willen personen met onbegrepen gedrag helpen een plek te vinden in de samenleving. Zorg voor mensen en hen helpen met hun problemen, staat altijd voorop in de aanpak van de gemeente. We zetten in op preventie en het versterken van samenredzaamheid. Bijvoorbeeld door het voorkomen van middelengebruik en door hulpgroepen voor mensen met onbegrepen gedrag en op de beschikbaarheid van gezamenlijke woonruimte.

- Samen met de GGZ maakt de gemeente, bijvoorbeeld in het mentaal gezondheidsnetwerk, afspraken over hoe mensen met onbegrepen gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en hoe wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ, bijvoorbeeld door het plaatsen van een GGZ-verpleegkundige in de meldkamer of bij de politie zoals men dat in Deventer doet.
- De politie, de GGZ, de Spoedeisende Hulpafdeling van het ziekenhuis en de wijkteams maken afspraken over wat te doen bij het aantreffen van mensen met onbegrepen gedrag. Voorkomen wordt dat deze mensen in een politiecel terecht komen.
- We investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, en intensievere samenwerking tussen GGZ, huisartsen, maatschappelijke opvang, woningcorporatie, schuldhulpverlening en andere zorg- en hulpverleners en herstelgroepen.
- De ChristenUnie pleit voor meer inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

1.4 Wonen, zorg en een einde aan dakloosheid

- We beëindigen dakloosheid in Arnhem. We werken vanuit het principe ‘Wonen eerst’. Mensen die dak- en thuisloos zijn helpen we zo snel mogelijk aan onvoorwaardelijke huisvesting, met ondersteuning om dit te behouden.
- We voorkomen dak- en thuisloosheid. We investeren meer in vroegsignalering bij problematische schulden of scheidingen. Huisuitzettingen voorkomen we. Wanneer mensen toch hun woning kwijtraken, bieden we alternatieve woonruimte en ondersteuning.
- Om deze ambities waar te maken realiseren we meer tijdelijke woonplekken waar mensen die dak- en thuisloos zijn of dreigen te worden gebruik van kunnen maken.
- We zorgen voor goede en menswaardige opvang voor mensen die dak- en thuisloos zijn, waar veiligheid en privacy geboden wordt.
- We stimuleren het delen van woonruimte met kwetsbare mensen, bijvoorbeeld in een initiatief als ‘Onder de pannen’.

- De ChristenUnie stimuleert particuliere bewonersinitiatieven en maatschappelijke organisaties waar het gaat om vernieuwende woonvormen. De woonvormen vormen geen eilandjes en hebben altijd een actieve verbinding met de buurt om de woonvorm heen. Ook verbreden we de mogelijkheden voor mantelzorg thuis of bijvoorbeeld kangoeroewoningen.
- We verbinden het sociale en fysieke domein. De gemeente laat hiervoor de afdelingen Sociaal Domein en Ruimtelijke Ordening gezamenlijk optrekken. Alle maatschappelijke partners worden betrokken bij de vraagstukken die er liggen, zodat de verschillende belangen op elkaar afgestemd worden. Denk aan het betrekken van huisartsen, fysiotherapeuten, kerken, horeca of sportverenigingen bij nieuwbouw of herstructurering van een gebied. Hierdoor ontstaat er innovatie, draagvlak en gezamenlijke financiering. De gemeente betreft hen bij het opstellen en uitvoeren van de woonzorgvisie.

1.5 Vrijwilligers en mantelzorgers

- Vrijwilligers kunnen, indien nodig, een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) verkrijgen.
- De gemeente faciliteert de coördinatie en koppeling van vrijwilligers via de Vrijwilligers Centrale Arnhem draagt er zorg voor dat deze gebruiksvriendelijk is.
- De gemeente biedt de mogelijkheid van een vrijwilligersverzekering.
- Arnhem ontwikkelt een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtovereenkomst.
- De ChristenUnie wil specifieke ondersteuning voor jonge mantelzorgers. Zeker als zij zorgtaken moeten combineren met school of studie. De gemeente gaat daartoe het gesprek met deze jongeren aan om te horen wat zij nodig hebben.
- De gemeente wijst mensen die mantelzorgers zijn of worden actief op ondersteuning.
- De gemeente Arnhem heeft een visie op informele zorg en de manier waarop informele zorg zicht verhoudt tot de formele zorg. De ChristenUnie wil dat de gemeente informele zorg als volwaardig onderdeel van de zorg ziet, maar ook de eigenheid van informele zorg erkent. We zetten ons in voor goede facilitering van informele zorgverleners en initiatieven.

Hoofdstuk 2

Een goede toekomst voor onze kinderen

Hoofdstuk 2

Een goede toekomst voor onze kinderen

Kinderen verdienen een goede toekomst. Dat begint bij een plek om liefdevol en veilig op te groeien. Dat vraagt volgens de ChristenUnie allereerst: investeren in de samenleving, in gezinnen en gemeenschappen. Hierbij moet de overheid zelf-en samenzorg stimuleren en tegelijkertijd zorgen dat voor echt kwetsbare kinderen professionele hulp beschikbaar blijft. We staan op voor het recht van kinderen om geen jeugdhulp nodig te hebben. En voor wie het nodig is, moet jeugdhulp beschikbaar zijn en hoop geven.

Gezinnen, burens, kerken, sportverenigingen, kinderopvang en school zijn allemaal structuren die bijdragen aan een gezonde en liefdevolle toekomst voor kinderen en jongeren. We steunen gezinnen, als de belangrijke plek waar jongeren liefdevol en veilig opgroeien. We helpen inwoners ook om in buurten, kerken en verenigingen naar elkaar om te kijken. Maar we zien ook dat kinderen en jongeren steeds vaker te maken krijgen met uitdagingen en dat een hoopvolle jeugd steeds meer onder druk staat.

Gezinnen

Ouder van een kind worden is fantastisch, maar vraagt ook veel. En dat terwijl ouders steeds meer moeten werken om de kosten te kunnen betalen en steeds meer zaken hun aandacht opeisen. Daarnaast is het opvoeden meer en meer het privé-domein van de ouders geworden, sociale verbanden die kunnen helpen en ondersteunen zijn veelal weggefallen. Ouders zoeken vandaag de dag steeds vaker steun bij professionele hulp. In plaats daarvan willen we ouders ondersteuning bieden bij het opvoeden en stimuleren dat ouders bij elkaar en in hun netwerk om hulp vragen. Ondertussen zien we dat er ook druk op ouders en jongeren wordt gelegd vanuit de samenleving. Leidend is de gedachte dat alles maakbaar is. Als dat niet zo uitpakt, wordt snel geproblematiseerd en hulp ingeschakeld. Alles om te werken aan het 'perfecte kind'. Dit geeft druk op relaties en op de normale aandacht voor kinderen en jongeren.

Een zeker bestaan voor ieder kind

Om op een goede manier op te kunnen groeien moeten een aantal zaken op orde zijn, zoals gezondheid, een liefdevolle omgeving, voldoende geld en een woning in een leefbare omgeving. Dat is voor veel kinderen niet vanzelfsprekend. Gezinnen die te maken hebben met zorgen om geld of geen passende woonruimte hebben, krijgen sneller te maken met problemen. Dit betekent dat opgroeien en opvoeden vraagt om het verbinden van het sociale met het fysieke domein. We zorgen dat families kunnen rondkomen en blijven kinderarmoede bestrijden.

Ongezonde samenleving

We staan ook op tegen onrecht dat de toekomst van onze kinderen en jongeren bedreigt. Sociale media maken onze kinderen en jongeren verslaafd aan schermijes en zorgen voor continue prikkels. Jongeren ervaren prestatiedruk vanwege de voortdurende presentatie van 'volmaakte' rolmodellen. Verdovende en verslavende middelen slopen onze kinderen en jongeren. Daarom pakken we gebruik daarvan onder jongeren aan. We voeren het gesprek met ouders, scholen en verenigingen over een gezonde samenleving voor onze jongeren en stellen grenzen aan schadelijke invloeden. Zo investeren we in een gezonde samenleving waarin jongeren gelukkig en gezond kunnen opgroeien.

Onderwijs

Goed en vrij onderwijs draagt bij aan de brede ontwikkeling van jongeren, zodat ieder kind tot bloei komt en talenten kan ontplooien. Scholen zijn een belangrijk onderdeel van de sociale basis en horen voorzieningen te bieden die het opgroeien ondersteunen, toegankelijk voor iedereen. Daarbij blijven we ons inzetten voor een Rijke Schooldag voor ieder kind in Arnhem (zoals dat nu al is in bijvoorbeeld Arnhem-Oost, met sporten, koken en muziek).

De gemeente heeft een wettelijke taak voor schoolhuisvesting. Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) gaat over onderwijs in de volle breedte en vraagt een integrale aanpak. Onderwijs krijgt prioriteit bij de ChristenUnie – dus de huisvesting ook. Die moet op orde zijn; langdurige tijdelijke locaties passen daar niet bij.

Jeugdhulp die aansluit op de levens van kinderen en ouders

Het beroep dat mensen doen op de jeugdhulp is fors gestegen. In Nederland krijgt inmiddels 1 op de 7 jongeren jeugdhulp. Problematiseren en diagnosticeren helpt jongeren niet of nauwelijks, toch is dat vaak de route waarvoor ouders en professionals in de jeugdhulp kiezen. Het echte probleem zit vaak in de omgeving van jongeren, die onder druk staat, of in schadelijke factoren in de samenleving.

De ChristenUnie wil daarom dat zorginterventies zich richten op de context van het kind, in plaats van (alleen) op individuele problemen.

Individualistische interventies kunnen namelijk kinderen impliciet de boodschap meegeven dat zij het probleem zijn, terwijl de context grotendeels bepalend is. Hierbij kan gedacht worden aan de stabiliteit van relaties, armoede en schulden, werkloosheid of verslaving.

Ook in de jeugdhulp zijn er grote uitdagingen. Bijvoorbeeld de belangen van aanbieders, de verwachtingen van mensen die om hulp vragen, het geld dat aan alle kanten duwt en trekt (soms ten goede, soms ten kwade), de manier waarop professionals worden opgeleid, de manier waarop de wetenschap zicht ontwikkeld heeft en die ertoe leidt dat we zijn gaan denken in meetbaarheid, voorspelbare stapjes, classificaties van psychische aandoeningen, interventies en effectiviteit en efficiency. De ChristenUnie kiest ervoor met aanbieders en andere partners te werken aan een toekomstbestendige jeugdhulp. Dat vraagt allereerst een gedeelde visie – en van daaruit in partnerschap veranderen naar een andere manier van werken.

De ChristenUnie staat op voor:

2.1 Investeren in de samenleving en gezinnen

- Beginnen met visie: welke samenleving verdienen onze jongeren? De gemeente werkt met ouders, maatschappelijke partners en aanbieders van jeugdhulp aan een gedeelde visie. Een belofte aan onze kinderen en jongeren.
- Uithuisplaatsingen moeten zoveel als mogelijk voorkomen worden, want een kind in jeugdhulp met verblijf komt zelden terug naar huis. Daarom moeten we investeren in gezinnen! Desnoods met coaches die 24 uur per dag beschikbaar zijn. Uiteindelijk is dat goedkoper, want het draagt bij aan versterking van het opvoedklimaat thuis.
- Investeren in jongerenwerkers, sportcoaches, vrijwilligers en andere (pedagogische) werkers. Door hierin te investeren wordt gewerkt aan een goed pedagogisch klimaat.
- Een leefomgeving met gezonder voedingsaanbod en meer mogelijkheden om te bewegen. Op een structurele manier samenwerken van een breed netwerk aan partijen is daarbij voorwaardelijk. Zo wordt de gezonde keuze de makkelijkste keuze.
- Een leven zonder verslaving voor onze kinderen en jongeren, digitaal of anderszins.

2.2 Jeugdhulp die aansluit bij levens van ouders en kinderen

- Een adequate ondersteuning van ouders en verzorgers (en hun steunfiguren). De ChristenUnie wil daarom opvoedondersteuning op plekken waar ouders in het dagelijks leven komen organiseren, zoals bij de kinderopvang en basisscholen.
- De ChristenUnie wil meer aandacht voor ondersteuning aan alleenstaande ouders. Vooral ondersteuning aan alleenstaande vaders is er nog te weinig.
- Ondersteuning bij relatieproblemen en (v)rechtscheidingsproblematiek. Twee op de drie kinderen met jeugdhulp komen uit gescheiden gezinnen. Dit laat zien hoe ontwrichtend dit voor hen kan zijn. Het doel is om complexe scheidingen te voorkomen en leed bij kinderen te verminderen door middel van een relatieloket en budget voor relatietherapie als mensen dat zelf niet kunnen betalen.
- Een goede plek voor kinderen die niet thuis kunnen wonen, ondanks alle steun die gegeven wordt. Daarom wil de ChristenUnie dat Arnhem jaarlijks actief meedoet met de pleegzorgcampagne en hiervoor benodigde middelen ter beschikking stelt. Daarnaast moet de gemeente netwerkpleegzorg beter onder de aandacht brengen.

- Een goede samenwerking tussen de gemeente en de huisarts als het om de jeugdzorg gaat, zodat er afspraken gemaakt kunnen worden over doorverwijzingen naar de jeugdhulp.
- Een goede verbinding tussen onderwijs en zorg. Kinderopvang, onderwijs, welzijn en lokale teams spelen naast gezinnen een belangrijke rol in de pedagogische basis van jongeren. Het doel moet zijn dat meer kinderen zich binnen de school in de eigen wijk goed kunnen ontwikkelen.
- Verkleinen van wachtlijsten en bieden van adequate ondersteuning ter overbrugging van wachttijd.
- Een veilige leefomgeving van kinderen. Kindermishandeling en huiselijk geweld moeten prioriteit hebben in gemeentelijk beleid. De ChristenUnie wil dat Arnhem ieder jaar meedoet met het initiatief Orange the World om aandacht te vragen voor vrouwen- en kindermishandeling. Instanties als Veilig Thuis moeten hun werk goed uit kunnen voeren, met voldoende middelen.

2.3 Passend onderwijs voor ieder kind

- Scholen waar kinderen en leerkrachten graag zijn om te leren, te spelen, te ontwikkelen en les te geven. Daarom pleit de ChristenUnie voor een integraal huisvestingsplan (IHP) waarin huisvestingsvraagstukken niet tot economische en materiële aspecten beperkt wordt, maar waar de kern is wie de gebruikers zijn en wat die nodig hebben om ontmoeting en leren tot stand te brengen. Het IHP moet in staat stellen tot inclusief onderwijs. Het IHP moet ook concreet zijn, zodat duidelijk wordt wat er elk jaar gebeuren gaat inclusief financiering. Noodlokalen zijn geen passende oplossing voor de lange termijn. Daarom blijven we ons inzetten voor permanente gebouwen voor scholen.
- Alle Arnhemse kinderen moeten naar school kunnen gaan met vervoer dat passend is bij het kind en gezin. Daarom vindt de ChristenUnie belangrijk dat de gemeente de menselijke maat leidend laat zijn en waar nodig maatwerk biedt met het leerlingenvervoer.
- De levendige en relevante Maatschappelijke Diensttijd (MDT). De MDT kan jongeren en studenten actiever betrekken in de gemeente, wat bijdraagt tot meer sociale cohesie en verbinding met elkaar. In Arnhem hebben we hier al mooie voorbeelden van. We willen de MDT daarom duurzaam borgen en blijven stimuleren in samenwerking met scholen en maatschappelijke organisaties.

- In het onderwijs is aandacht voor de Holocaust. De aandacht voor de Holocaust is van belang, mede door zorgen over afnemende kennis en toenemende desinformatie. Scholen en leerkrachten worden ondersteund om hier vorm aan te geven.
- Jong ondernemerschap waardoor jongeren in aanraking komen met mensen en uitdagingen buiten hun eigen omgeving. Het is niet goed voor jongeren om stil te zitten; ze moeten de ruimte en de mogelijkheid krijgen om te ondernemen waardoor ze zich ontwikkelingen in brede zin.
- Het bestrijden van laaggeletterdheid. Ongeveer 2,5 miljoen Nederlanders hebben moeite met lezen, rekenen en het gebruiken van een computer of smartphone. Ook in het licht van schuldenproblematiek en mogelijk isolement is het van belang om laaggeletterdheid te bestrijden. Daarom wil de ChristenUnie een specifieke aanpak om laaggeletterdheid in Arnhem terug te dringen, met een centrale rol voor bibliotheken en taalhuizen.
- Een goed werkend Passend onderwijs. In eerste instantie is dit de verantwoordelijkheid van scholen, maar kinderen voor wie het onderwijs niet past, komen vaak bij de gemeente voor hulp. De ChristenUnie wil daarom een gezamenlijke visie met de scholen over passend onderwijs opstellen, waarin de scholen hun verantwoordelijkheid nemen.
- Thuiszitters weer naar school of werk helpen. Niet-passend onderwijs leidt te vaak tot thuiszitters. De gemeente Arnhem werkt aan een plan om hen te helpen, in samenwerking met de scholen, de ouders en de jongeren.
- Jongeren kansen geven om zich te ontwikkelen tot degene die ze kunnen worden als taal en rekenen een barrière is. Daarom ondersteunt de gemeente Arnhem initiatieven als "Taal, inburgeren en ISK" (internationale schakelklas).
- Kwalitatief goed onderwijs voor nieuwkomers. Onderwijs is van groot belang voor de toekomst van kinderen. De gemeente heeft ook een verantwoordelijkheid om te zorgen dat asielzoekers en statushouders mee kunnen draaien in de maatschappij. Dat gaat verder dan taallessen en vraagt om een bredere inzet dan van de overheid alleen. Er moet actief verbinding worden gelegd met de buurt, ondernemers en bedrijven. Integratie werkt het best als mensen zo vroeg mogelijk (volwaardig) mee kunnen draaien in de samenleving.
- We hebben bij onderwijs ook nadrukkelijk aandacht voor de Mbo- en Hbo-studenten in Arnhem. Een vervolgopleiding is belangrijk voor de kansen van jongeren, maar we zien dat veel studenten het moeilijk hebben. De gemeente werkt actief samen met Arnhemse instellingen en zet zich in op het vergroten van studentenwelzijn. De gemeente draagt bij aan kansengelijkheid voor studenten.

7straatjes
Janskwartier
Korenkwartier

Rozetkwartier
 Centraal
Jansplein

Hoofdstuk 3

Iedereen doet mee

Hoofdstuk 3

Iedereen doet mee

We geloven in een samenleving waarin iedereen volwaardig meedoet. Het maakt niet uit wat je achtergrond is of wat je doet of kunt. We zien ieder mens als schepsel van God en daarmee fundamenteel gelijkwaardig. De ChristenUnie Arnhem wil daarom dat Arnhemmers waardig behandeld worden.

We willen dat iedereen volwaardig mee kan doen in Arnhem. Dat begint met gelijke kansen in een verbonden stad voor iedereen. Helaas zien we dat verschillen vaak groot zijn, ook binnen Arnhem. Kinderen hebben bij hun geboorte al minder kansen. Daar willen we hard aan werken. De ChristenUnie staat op voor een onverdeelde stad. We investeren in wijken en buurten waar kansen minder zijn en zorgen voor verbinding in Arnhem.

Iedereen thuis in Arnhem

Arnhem biedt een thuis voor iedereen. Ook wie anders is, een beperking heeft of op een andere manier kwetsbaar is, hoort volwaardig mee te kunnen doen. Ieder mens is waardevol en verdient het om met respect behandeld te worden, ongeacht afkomst, huidskleur, geloof, seksuele oriëntatie of beperking. De ChristenUnie Arnhem wil dat iedereen zich veilig en gezien voelt in onze stad. Daarom zetten we in op een duidelijke aanpak van discriminatie en racisme, zowel op straat als op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. We stimuleren bewustwording en ontmoeting, en ondersteunen organisaties die zich inzetten voor gelijke behandeling. Waar sprake is van uitsluiting of discriminatie, moet de gemeente stevig optreden en slachtoffers goed beschermen.

Nieuwkomers

Ook nieuwkomers zijn van harte welkom in onze gemeente, omdat ieder mens waardevol is en met

waardigheid ontvangen moet worden. Dat geldt voor zowel vluchtelingen (asielzoekers) als voor arbeidsmigranten. We nemen onze verantwoordelijkheid voor opvang en huisvesting, in samenwerking met regiogemeenten en maatschappelijke organisaties, zoals kerken. Tegelijk verwachten we van nieuwkomers dat zij zich inspannen om deel te worden van de samenleving, door taal te leren, werkervaring of vrijwilligerswerk op te doen en actief mee te doen in de wijk. Voor kinderen zorgen we voor een kansrijke start met onderwijs, sport en cultuur. Vanuit de overtuiging dat gastvrijheid en rechtvaardigheid hand in hand gaan, maken we inburgeren zo eenvoudig mogelijk met flexibele lessen, maatwerk en ondersteuning vanuit de gemeente. Zo bouwen we samen aan een stad waarin iedereen mee kan doen en zich thuis mag voelen.

Werk

Om te helpen iedereen volwaardig mee te laten doen is werk een belangrijke pijler: het geeft niet alleen een inkomen, maar ook eigenwaarde en een plek in de gemeenschap. De ChristenUnie Arnhem wil een economie waarin arbeid loont, waarin werkenden voldoende verdienen om rond te komen en waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt meedoen. We zetten in op een inclusieve arbeidsmarkt, eerlijke lonen en goede begeleiding voor wie (opnieuw) aan het werk wil. Daarbij hebben we ook oog voor andere vormen van werk: vrijwilligerswerk of (arbeidsmatige) dagbesteding.

Armoede en schulden

We weten dat armoede en schulden een enorme impact hebben op mensen en hun gezinnen. Te veel Arnhemmers leven onder de armoedegrens en ervaren de stress van financiële onzekerheid. De ChristenUnie kiest voor een barmhartig en rechtvaardig armoedebeleid, dat makkelijk vindbaar is en eenvoudig aan te vragen. Op deze manier krijgen mensen de hulp die ze nodig hebben. Daarbij hebben we aandacht voor verborgen armoede.

Schulden mogen geen gevangenis zijn. Mensen die in financiële problemen raken, moeten snel en effectief geholpen worden. Dat betekent een eenvoudige en toegankelijke schuldhelpverlening, een sociale incasso-aanpak en betere bescherming tegen schulden. De ChristenUnie wil daarom het experiment Immerloo Schuldenvrij (schulden opkopen, en gezinnen schuldenvrij maken) voortzetten en evalueren. Dat vraagt volgens ons een intensivering van de aanpak, waarin we vertrouwen terugwinnen van onze inwoners.

De ChristenUnie staat op voor:

3.1 Iedereen telt en doet mee

- De gemeente Arnhem voert het VN-verdrag Handicap uit. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de gemeente daarin koploper is.
- De openbare ruimte en het openbaar vervoer wordt op zo'n manier ingericht dat mensen met een beperking zich thuis voelen in Arnhem en zich er zelfstandig kunnen redden. Een onderdeel daarvan is dat er voldoende beschikbare toiletten zijn in het centrum, dit kan bijvoorbeeld door ook de toiletten in gemeentelijke gebouwen open te stellen en vanuit overleg met horeca en ondernemers.
- De markt in het centrum van Arnhem is niet goed toegankelijk voor mensen in een rolstoel. We willen dat de gemeente hier zo snel mogelijk een duurzame oplossing voor vindt.
- De gemeente Arnhem zoekt actief naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten;
- De gemeente zorgt dat haar gebouwen en voorzieningen goed toegankelijk zijn voor alle inwoners en ook digitaal moet de gemeente bereikbaar zijn voor mensen met een beperking.
- De gemeente werkt aan het ontwikkelen én uitvoeren van een lokale inclusie-agenda, zodat alle inwoners deel kunnen nemen aan de samenleving. We doen dit samen met allerlei verenigingen en belangengroepen.
- De gemeente zorgt ervoor dat (gemeentelijke) evenementen toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking.

3.2 Discriminatie en racisme

- Het antidiscriminatiebureau in onze gemeente is goed vindbaar en bereikbaar. Met signalen over ongelijke behandeling, discriminatie, antisemitisme of racisme wordt aantoonbaar wat gedaan.
- De gemeente besteedt structureel aandacht aan het bestrijden van racisme en discriminatie, in ieder geval door als lokale overheid met de samenleving in gesprek te gaan. Specifiek moet hierbij aandacht zijn voor jongeren.
- Een betrouwbare overheid is herkenbaar en representatief. Daarom is het goed om aandacht te hebben voor diversiteit binnen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke staf, bijvoorbeeld op het gebied van leeftijd, gender, achtergrond en opleidingsniveau.
- Medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie moeten over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van discriminatie, antisemitisme en racisme beschikken. Daarom volgen zij een training die bijdraagt aan intercultureel vakmanschap.

- De ambtelijke organisatie in Arnhem weerspiegelt onze samenleving. Daarom zorgt de gemeente ook voor intern diversiteitsbeleid, met aandacht voor alle vormen van diversiteit, zoals mensen met een beperking of neurodivergentie.

3.3 Ruimte voor nieuwkomers

- Elke gemeente heeft een verantwoordelijkheid in de opvang van asielzoekers, zodat er een landelijke spreiding is en daar werken we aan mee. Onze gemeente neemt ook zijn verantwoordelijkheid bij de huisvesting van asielzoekers met een verblijfsstatus en zet zich ervoor in om voor hen woonruimte te zoeken. We gaan met maatschappelijke organisaties, zoals kerken en moskeeën, in gesprek hoe opvang en ondersteuning georganiseerd kan worden. De overheid faciliteert de onkosten en huisvesting en maatschappelijke organisaties zorgen voor binding met de samenleving.
- Daarnaast vragen we ook van nieuwkomers dat zij zo snel mogelijk onderdeel van de samenleving worden.
- Waar overlast ontstaat, pakken we dat aan. Dat geldt voor iedereen in onze samenleving.
- Taal verbindt en we stimuleren iedereen om de Nederlandse taal te leren, werkervaring of vrijwilligerswerk te doen. We verwachten van nieuwkomers dat ze zich daarvoor inzetten en zo snel als mogelijk een onderdeel van de samenleving worden.
- Een plek voor kinderen: we zorgen dat kinderen een kansrijke start maken door zo snel mogelijk samen te kunnen sporten of deelnemen aan cultuur, en naar school kunnen. Dat geeft hoop en stabiliteit.
- We hebben aandacht voor ongedocumenteerden in onze gemeente. Zij lopen een groter risico om slachtoffer te worden van uitbuiting en misbruik. We zorgen voor een veilig klimaat waarin we hen helpen met aangifte doen en helpen hen met zorg waar nodig. De ChristenUnie wil de Bed-Bad-Broodregeling voortzetten.
- We zorgen dat werk en inburgeren makkelijk gemaakt wordt door avondlessen, flexibele schooltijden en contact tussen werkgever en taalschool. Inburgeren gaat verder dan taal en werk. Het gaat ook over onderdeel worden en voelen van de samenleving. Via beleid wordt hier ook toe aangemoedigd.

3.4 Ondersteunen van arbeidsmigranten

- Arbeidsmigranten leven vaak in slechte huisvesting en komen bij verlies van werk op straat terecht. Dat is onderdeel van de uitbuiting waar zij mee te maken krijgen. Vaak zorgt de te volle en te kleine huisvesting van arbeidsmigranten voor overlast in de wijk. In plaats van de arbeidsmigranten als het probleem te zien wil de ChristenUnie dat zij gedegen huisvesting krijgen (los van hun contract) en dat de uitbuiting van deze mensen wordt tegengegaan. Daarom onderhoudt de gemeente een integrale aanpak.
- De gemeente Arnhem heeft een informatiepunt voor arbeidsmigranten waar ze snel en in hun eigen taal geholpen worden, door ze te koppelen aan de juiste instanties. Ook misstanden, zoals overbewoning, kunnen via het meldpunt laagdrempelig gemeld worden.
- We signaleren misstanden. Daarvoor investeren we in vroegsignalering via de wijkteams en handhaving. We treden op tegen huisjesmelkers en malafide uitzendbureaus. We ondersteunen arbeidsmigranten die de dupe zijn van misstanden. We werken hierin samen met omliggende gemeenten en het Rijk.

3.5 Participatie

- Werken is niet voor iedereen mogelijk. De gemeente zorgt ervoor dat iedereen naar vermogen mee kan doen in de maatschappij en faciliteert en stimuleert vrijwilligerswerk, arbeidsmatige dagbesteding en mantelzorg.
- Gemeentelijke banen en leerwerkplekken: Arnhem maakt extra stage- en leerwerkplekken beschikbaar binnen de gemeente en bij gesubsidieerde organisaties.
- Onvoldoende werk fit: Er zijn mensen die niet in aanmerking komen voor beschut werk en tegelijkertijd nog niet voldoende arbeidsfit zijn om bij een reguliere werkgever aan de slag te kunnen. Arnhem biedt daarom via het sociaal ontwikkelbedrijf, in samenwerking met relevante opleidings- en ontwikkelingsfondsen laagdrempelige trajecten aan waarin werkzoekenden ervaring kunnen opdoen en vaardigheden ontwikkelen. We maken hierbij ook gebruik van de praktijkverklaring.
- We anticiperen op de Participatiewet in Balans. Daar waar mogelijkheden zijn, gaan we mee aan de slag, bijvoorbeeld met het toekennen van bijstandsaanvragen met terugwerkende kracht en een bufferbudget.
- Persoonlijke begeleiding: we passen maatwerk toe bij de gemeentelijke re-integratie, met begeleiding door een vaste contactpersoon. We werken conform de principes van Simpel Switchen waarbij een stapje terugdoen in de re-integratie mogelijk is om later weer een stap vooruit te zetten.

3.6 Armoede

- We ontwikkelen beleid gericht op tegengaan van armoede altijd met ervaringsdeskundigen.
- De ChristenUnie wil gemeentelijke armoederegelingen vereenvoudigen: minder verschillende regelingen zorgen voor meer overzicht en een betrouwbaar inkomen. We versterken de inkomenszekerheid van minima. We ontwikkelen armoedebeleid door eerst in gesprek te gaan met inwoners en ervaringsdeskundigen.
- We stimuleren beter gebruik en uitvoering van de bijzondere bijstand en gemeentelijke regelingen door proactieve informatievoorziening. We doen dit samen met de maatschappelijke partners en passen automatische toekenning toe waar mogelijk.
- Een sterk sociaal netwerk bevordert de bestaanszekerheid van mensen. Arnhem stimuleert en ondersteunt daarom initiatieven waarbij inwoners op wijk/buurt/straat niveau elkaar ontmoeten en ondersteunen.
- Armoede uit zich op verschillende manieren: moeite om kosten voor zorg of energie te betalen, minder mogelijkheden om vervoer te betalen (mobiliteitsarmoede) of minder kansen om mee te doen aan activiteiten. We hebben aandacht voor de verschillende vormen van armoede.
- De Gelrepas is een goed instrument om mensen met een laag inkomen mee te laten doen aan activiteiten in Arnhem. We vergroten de bekendheid van de Gelrepas. We versterken het aanbod van de Gelrepas. Daarbij hebben we aandacht voor verschillende vormen van armoede.
- We stimuleren gebruik van de landelijke regeling voor schoolmaaltijden. Daar waar dat niet toereikend is gaan we met scholen en het Jeugd Educatie Fonds in gesprek voor extra ondersteuning. We stellen daarnaast extra fondsen ter beschikking voor sport- en cultuurdeelname voor kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.
- We steunen (informele) voedselbanken en initiatieven van kerken/diaconieën. We voorkomen een boete op barmhartigheid in ons gemeentelijk beleid en ondersteunen initiatieven waar nodig.
- We vinden het belangrijk om lokaal maatwerk aan te bieden voor inwoners met hoge energierekeningen en huurachterstanden, met als doel hen te helpen weer financieel zelfstandig te worden.

3.7 Arnhem Schuldenvrij

- Schulden zijn een hardnekkig probleem en hebben diepgaande impact op levens van mensen. De gemeente Arnhem geeft hieraan prioriteit door een programmatische aanpak voor de hele stad. Cruciale aspecten daarin zijn preventie en vroegsignalering, het vergroten van het bereik van schuldhulpverlening en bieden van effectieve ondersteuning naar een schuldenvrije toekomst. We evalueren en bestendigen het experiment Immerloo Schuldenvrij en werken dit uit tot een stadsbrede aanpak.
- Veel inwoners met schulden zijn terughoudend met het vragen van hulp. Een gebrek aan vertrouwen speelt daarin een grote rol. Dat vraagt een integrale aanpak gericht op het terugwinnen van vertrouwen van inwoners. We willen ervaringsdeskundigen daarbij expliciet betrekken.
- We werken actief samen met woningcorporaties, energiemaatschappijen en zorgverzekeraars om betalingsachterstanden vroegtijdig op te merken en hulp aan te bieden. We zorgen ervoor dat er expertise bij de gemeente is waardoor mensen ook gelijk geholpen kunnen worden i.p.v. weer doorverwezen te moeten worden naar een volgend loket. Daarnaast worden huisbezoeken afgelegd door de bestaande welzijnspartners of gemeentelijke schuldhulp. Jongeren zijn hierbij een groep die extra aandacht verdient i.v.m. de lage drempel voor Buy Now Pay Later (BNPL).
- Arnhem stelt extra FTE beschikbaar voor schuldpreventiemedewerkers. Hiervan wordt tenminste 1 FTE ingezet voor preventie onder jongeren. Arnhem doet er alles aan om BNPL diensten lokaal te ontmoedigen. Bijvoorbeeld door een lokale reclamecampagne om mensen bewust te maken van de risico's van Buy Now, Pay Later (BNPL) diensten en/of de toegankelijkheid van de gemeente.
- De gemeente Arnhem richt zich op het voorkomen en oplossen van schulden bij jongeren. We bieden financiële educatie en hulp aan jongeren, onder meer door middel van budget coaching, voor jongvolwassenen en lessen over geldbeheer op scholen.
- Arnhem past bij het innen van gemeentelijke belastingen en heffingen een sociaal kwijtscheldings- en incassobeleid toe om problematische schulden te voorkomen.

3.8 Onverdeelde stad

- Bestaanszekerheid stelt in staat om mee te doen in de stad, en is daarom een randvoorwaarde voor een onverdeelde stad. In wijken waar meer inwoners moeite hebben rond te komen, werken we wijkgericht.
- Het nationaal programma Arnhem-Oost biedt een belangrijke integrale aanpak om achterstanden in Arnhem-Oost wijken tegen te gaan. Dat vraagt een lange adem en commitment van de gemeente. De ChristenUnie zet daarom vol in op het continueren van het Nationaal Programma.
- Tegelijkertijd staren we ons niet blind op de wijken uit het Nationaal Programma. Ook daarbuiten investeren we in gelijke kansen.
- We zetten verder in op het verbinden van Arnhem-Zuid en Arnhem Noord. We zien dat voorzieningen en groen in Arnhem-Zuid nog achterblijven. Daarom investeren we verder in deze voorzieningen door het versterken van de wijkwinkelcentra, stimuleren van (lokaal) ondernemerschap en vergroenen van wijken.
- Het gebruik van de parken in Arnhem-Zuid blijft achter bij de parken in Arnhem-Noord. Dat komt onder meer doordat minder geïnvesteerd wordt in het onderhoudsniveau en verdere kwaliteit van deze parken. We willen meer investeren in parken in Arnhem-Zuid, zoals park Immerloo.

Hoofdstuk 4

Kunst, cultuur en sport

Hoofdstuk 4

Kunst, cultuur en sport

Kunst, cultuur en sport zijn een essentieel onderdeel van de samenleving. Het stelt mensen in staat om zich te ontplooiën, te ontspannen, te ontmoeten en energie en creativiteit de vrije loop te laten. De ChristenUnie spant zich in voor een toegankelijk aanbod dat bijdraagt aan de Arnhemse samenleving. Kunst en cultuur zijn eerst en vooral, van en voor de samenleving. De overheid vervult een belangrijke rol als subsidieverstrekker, opdrachtgever en bewaker van ons culturele klimaat en erfgoed.

Kunst en cultuur is voor en van iedereen. Het is belangrijk dat er toegankelijk aanbod van kunst en cultuur is, met name voor jongeren. Door amateurkunsten te beoefenen, ontdekken en ontwikkelen zij hun creatieve talenten. De ChristenUnie ondersteunt verenigingen, als klassiek voorbeeld van hoe de samenleving zichzelf organiseert.

Erfgoed en monumenten zijn beeldbepalende elementen in gemeenten. Het zijn bakens in een veranderende wereld en brengen herinneringen met zich mee. Goed onderhoud en beheer van erfgoed en monumenten vinden we belangrijk en we kijken daarbij ook naar nieuwe invullingen van oude gebouwen.

Kerken zijn als religieus erfgoed beeldbepalend. Kerken bieden een plek voor erediensten, bezieling en bezinning. Kerken die in gebruik zijn, hebben bovendien een belangrijke functie in de wijk. Soms verliezen kerken hun functie en dreigt daardoor leegstand en achterstallig onderhoud. Niet alle kerkgebouwen kunnen behouden worden, maar er liggen wel kansen in een waardige alternatieve bestemming.

De ChristenUnie hecht grote waarde aan herdenken en erkenning van iedereen die zich heeft ingezet voor vrijheid, vrede en gerechtigheid. Dat doen we door ons in te blijven zetten voor de komst van een Veteraneninloophuis in Arnhem, maar ook door actief te blijven herdenken. Naast de jaarlijkse

herdenking bij het Joods Monument nemen we ook deel aan de Nationale Holocaust Herdenking. Ook de slachtoffers van het koloniale en slavernijverleden herdenken wij, waarbij erkenning, dialoog en gezamenlijke verwerking centraal staan. Zo blijft Arnhem een stad die niet wegstapt van haar verleden, maar dit omarmt als basis voor verbondenheid, moreel leiderschap en een gezamenlijke toekomst.

Bij sporten staat plezier voorop. Daarom kiest de ChristenUnie voor een toegankelijke sportwereld waarin iedereen kan meedoen. We stimuleren de breedtesport in Arnhem, voor iedereen moet sport beschikbaar zijn. Daarom is het nodig om ook voor de toekomst voldoende sportfaciliteiten te hebben; van openbare beweegplekken tot sportparken en sportaccommodaties. Sport brengt ook mensen samen. Sportverenigingen fungeren vaak als cement in de samenleving en verdienen steun.

Het is goed voor kinderen dat ze leren dat bewegen leuk is, dat ze leren om doelen te stellen en samen te werken in een team. Daarom willen we dat sport toegankelijk is voor iedereen, in het bijzonder voor de jeugd, zonder fysieke en financiële drempels. Het stimuleren van minima, ouderen, mensen met een beperking en mensen die nog niet sporten om meer te gaan bewegen is belangrijk. De ChristenUnie pleit voor open sportclubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein. Maar ook nodigen de verschillende fiets-, vaar-, wandel- en hardlooproutes uit tot bewegen en meedoen.

De ChristenUnie staat op voor:

4.1 Kunst en Cultuur

- Cultuureducatie voor alle kinderen dichtbij en betaalbaar. Kinderen uit gezinnen in armoede kunnen (bijvoorbeeld met behulp van een minimapas, of via het Jeugd Cultuurfonds) korting krijgen of gratis deelnemen. Dit wordt ook meegenomen in subsidievoorwaarden voor culturele instellingen.
- Arnhem kent een groot aantal musea, theaters en andere culturele instellingen. Ze vormen pareltjes in de stad en trekken verschillende doelgroepen aan. De ChristenUnie wil deze instellingen behouden en hun maatschappelijke functie van benutten en versterken. We willen musea en theaters actief belonen wanneer zij een divers publiek aanspreken.
- De samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen wordt versterkt.
- Gebouwen worden zoveel mogelijk multifunctioneel benut; om het gebruik te optimaliseren, maar ook om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, verenigingen, kinderopvang, bibliotheken en muziekscholen, zorginstellingen, etc., te vinden en te versterken.
- De gemeente investeert extra in het verder versterken van cultureel aanbod in Arnhem-Zuid.
- De ChristenUnie wil de exploitaties van culturele accommodaties gunstig beïnvloeden door in te zetten op lagere energielasten. Bij nieuwe aanbestedingen/bouwplannen willen we dit nadrukkelijk betrekken en bij groot onderhoud hierover advies inwinnen.
- Wijkmedia (zoals buurtkranten en wijkmagazines) staan weer, mede dankzij de ChristenUnie, op de kaart: zij worden ondersteund door de gemeente, financieel en via de Teams Leefomgeving (TLO) voor hulp bij financiële problemen, het vinden van vrijwilligers, ondersteunen van redacteurs en helpen bij vormgeving van en webdesign.

4.2 Monumenten en (religieus) erfgoed

- Zichtbaar erfgoed maakt onze geschiedenis zichtbaar en tastbaar en draagt bij aan een aantrekkelijke stad. De gemeente zorgt goed voor dit erfgoed. Van oud tot jong erfgoed (de Blauwe Golven).
- De gemeente Arnhem is zuinig op religieus erfgoed. Het doel van de gemeentelijke aanpak is om zoveel mogelijk kerkgebouwen in stand te houden, maar ook om kansen voor herbestemming niet te missen en samen met de provincie op tijd in te zetten op behoud van het religieus erfgoed. De mogelijkheden van subsidie verkrijgen worden actief ingezet. De gemeente ondersteunt kerken daarbij ook om te verduurzamen.

- De gemeente Arnhem ontwikkeld een aanpak om kerken en gemeenschappen die een gebouw of onderdak zoeken te helpen. Kerkgemeenschappen leveren een belangrijke bijdrage aan de wijk. De gemeente treedt op als partner voor deze gemeenschappen.
- De ChristenUnie wil onderzoek naar de mogelijkheid van een gevelfonds, om historische gevels en gebouwen hun elan terug te geven. Dit fonds helpt ondernemers en verhuurders om hun gevels op straatniveau op te knappen.

4.3 Herdenken

- De ChristenUnie zet zich in voor de realisatie van een Veteraneninloophuis Arnhem als plek voor zorg, ontmoeting en waardering.
- De gemeente blijft de herdenking van de Slag om Arnhem, De Kring der Herinnering en andere lokale herdenkingen ondersteunen en zichtbaar maken voor inwoners. Arnhemse veteranen worden actief betrokken bij stedelijke herdenkingen als belangrijke dragers van onze collectieve herinnering.
- De Holocaust mag in Arnhem niet vergeten worden. De jaarlijkse herdenking bij het Joods Monument en deelname aan de Nationale Holocaust Herdenking behouden we en versterken we waar nodig. We stimuleren bewustwording en herdenking op Arnhemse scholen.
- Arnhem herdenkt ook de slachtoffers van het koloniale en slavernijverleden, waarbij erkenning, dialoog en gezamenlijke verwerking centraal staan.

4.4 Sport

- Sport is een belangrijke vorm van gemeenschapsvorming. Mensen werken met elkaar samen in een vereniging. De gemeente ondersteunt verenigingen.
- Een gezonde leefstijl met voldoende beweging voor iedereen! Bij ouderen draagt dit bij aan zelfredzaamheid en sociaal contact en bij jongeren zorgt het voor een gezonde start.
- Speeltuinen speciaal voor kinderen met een beperking als dat nodig is voor de veiligheid. Daarnaast zorgen we in Arnhem voor speeltoestellen die voor kinderen met een beperking toegankelijk zijn in andere speeltuinen.
- De ChristenUnie pleit voor een buurt- of gemeentelijke sportcoach om zo de verbinding tussen sport, onderwijs en zorg te bevorderen.
- Voor alle ouderen in onze gemeente ontwikkeld de gemeente laagdrempelige sport- en beweegprojecten.

- We willen mogelijkheden voor sporten in alle wijken. Bij het plannen en bouwen van nieuwe wijken en infrastructurele projecten wil de ChristenUnie dat er plaats komt voor zoveel mogelijk openbare beweegplekken en -routes in de openbare ruimte. Wijken krijgen de mogelijkheid om naast kinderspeeltoestellen te kiezen voor openbare fitnessapparaten.
- De gemeente stelt samen met verenigingen een sportakkoord op waarin onder andere afspraken staan over een positieve sportcultuur, inclusiviteit, discriminatie en racisme, alcohol en drugs, toegankelijkheid en vrijwilligersbeleid.
- Alle sportaccommodaties moeten toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.
- De gemeente stimuleert voldoende mogelijkheden voor aangepast sporten voor mensen met een beperking.
- Mensen met een laag inkomen kunnen deelnemen aan sportactiviteiten. Via de Gelrepass krijgen inwoners korting op de contributie voor activiteiten.
- Elk kind in Arnhem is aan het einde van de basisschoolleeftijd zwemvaardig.
- Betaald voetbal moet zichzelf bedruipen. Wel kan de gemeente anders dan door financiële steun een constructieve samenwerking onderhouden met Vitesse.

Thema 2: Opstaan voor onze stad

Onze omgeving en een bloeiende economie

De kern van onze inzet op dit thema:

We staan op voor een stad waarin iedereen een plek heeft. Met een economie die werkt voor mensen kent ruimte voor ondernemen, maar waar we ook de grenzen van mens en aarde respecteert. De ChristenUnie staat voor een stad waarin ondernemers, overheid en samenleving samenwerken aan leefbare wijken, zorg voor de schepping en een veilige, bereikbare gemeente.

- **5: Een economie die werkt voor mensen en ondernemers**
- **6: Zorg voor de schepping**
- **7: Een thuis voor iedereen**
- **8: Een goed bereikbaar Arnhem**
- **9: Een veilige samenleving**

Hoofdstuk 5

Een economie die werkt voor mensen en ondernemers

Hoofdstuk 5

Een economie die werkt voor mensen en ondernemers

We staan op voor een economie die dienstbaar is aan de samenleving. Een economie die niet draait om steeds meer, maar waarin het welzijn van de mens centraal staat en waar het gewoon is om op adem te kunnen komen. We kijken verder dan economische groei en materiele welvaart. Als ChristenUnie kijken we naar welvaart in de brede zin.

Onze ondernemers (groot en klein) zijn onderdeel van het hart van Arnhem. Ze brengen leven in de straten, bieden werk aan de mensen om ons heen en bouwen mee aan de samenleving. Veel Arnhemse ondernemers willen deze rol graag actief oppakken. Ondernemers verdienen daarom waardering en vertrouwen. Dat vertaalt zich ook in keuzes die we maken, bijvoorbeeld door parkeertarieven in de binnenstad de komende jaren niet te laten stijgen.

Dus is het belangrijk om ruimte te geven om te ontwikkelen, zonder vast te lopen in regels en bureaucratie, daar moet een gemeente zich voor inzetten. Geen onhaalbare regels, geen onzekerheid, maar naast hen staan met heldere afspraken, duidelijke communicatie en eerlijke kansen/ondersteuning waar nodig. Kortom, samenwerken vanuit vertrouwen in ondernemers die het goede willen doen.

Een bloeiende economie gaat niet alleen over geld en winst. Daarom willen we een gemeente zijn die ondernemers helpt om duurzaam te werken, die samenwerkt met aanbieders van lokale/regionale producten en kansen biedt aan mensen die moeilijk aan een baan komen. Wij kiezen voor een economie waarin zorg voor elkaar en respect voor de schepping centraal staan. Daarom bouwen we samen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin iedereen meetelt. De ChristenUnie kiest ervoor om in de ruimtelijke ordening duurzame groei en welvaart in brede zin centraal te stellen.

De ChristenUnie staat op voor:

5.1 De basis op orde

- De gemeente onderhoudt goede relaties met ondernemers, er is structureel overleg en voldoende informele ontmoetingsmogelijkheden. De gemeente Arnhem ondersteunt stimuleert en ondersteunt ondernemers om binnen hun mogelijkheden iets te doen voor de stad: door te werken aan sociale werkgelegenheid, duurzaamheid of de bloei van de stad.
- Er komt inkoopbeleid dat extra kansen biedt aan lokale bedrijven om leverancier van de gemeente te worden.
- De gemeente Arnhem is een betrouwbare partner voor ondernemers. We beperken regeldruk waar mogelijk.
- We richten een ondernemersloket in met één aanspreekpunt waar ondernemers met al hun vragen terecht kunnen. Hier kunnen zij bijvoorbeeld terecht voor vragen over arbeid, regeldruk, vergunningen en financiële zaken, want ook een ondernemer die het financieel lastig heeft staan wij graag bij.
- De gemeente Arnhem bevordert bedrijvigheid op het gebied van nieuwe energietechnologie en energietransitie: batterijen, waterstof, slimme energienetwerken, en het recyclen van de grondstoffen die in die industrieën gebruikt worden.
- De gemeente faciliteert samenwerking tussen bedrijven en onderwijs- en kennisinstellingen.

5.2 Sociale werkgelegenheid

- Keurmerk sociaal ondernemen: een dienstbare economie is niet mogelijk zonder inclusiviteit. Arnhem moet ondernemers helpen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of nieuwkomers een plek te geven binnen hun bedrijf. Dit creëert niet alleen werkgelegenheid, maar geeft mensen hoop en perspectief. Daarom stimuleren en ondersteunen we sociale ondernemers, ondernemers die bijvoorbeeld mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven.
- We willen arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen fors vergoten. Daarvoor hebben we ondernemers nodig. We willen aansluiten bij de Prestatieladder Socialer Ondernemen. Dit instrument geeft inzicht in de mate waarin organisaties bijdragen aan arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.
- Arnhem steunt sociale ondernemingen door bij hen in te kopen. Vaak zijn aanbestedingen nog gericht op directe kostenbesparing, terwijl door inkoop ook maatschappelijke doelen bereikt kunnen worden. Die maatschappelijke opbrengst kan groter zijn dan de directe kostenbesparing

- Arnhem erkent dat het werken als zelfstandige zonder personeel (ZZP'er) schijnzelfstandigheid met zich mee kan brengen, dit draagt niet bij aan duurzame arbeidsverhoudingen. Arnhem committeert zich aan de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA) en huurt alleen nog maar ZZP'ers in die volledig voldoen aan de criteria van de Wet DBA. Alle ZZP'ers binnen Arnhem worden begeleid via het ondernemersloket en waar nodig geholpen naar een dienstbetrekking die past.
- De gemeente ontwikkelt programma's die bedrijven ondersteunen bij het aannemen en begeleiden van mensen die dat nodig hebben. De gemeente is hierin ook een sociaal werkgever en geeft hierin ook het goede voorbeeld en koopt waar mogelijk bij deze bedrijven lokaal in.
- Kansen voor jongeren: stimuleer ondernemers om stageplekken, bijbanen en leerwerkplekken aan te bieden, vooral voor jongeren met een achterstand op de arbeidsmarkt.

5.3 Duurzame economie

- Bedrijventerreinen moeten schoon zijn, met de juiste functies op de juiste plek. Aandacht voor leegstand en ondermijning is belangrijk. Groen zorgt voor verkoeling in hete zomers en een betere waterafvoer, bijvoorbeeld sedum daken en groenstroken in berm en rondom gebouwen.
- Een bedrijventerrein is een gemeenschap. Arnhem stimuleert en faciliteert de oprichting van bedrijventerreincoöperaties en Bedrijven Investerings Zones (BIZ). Hiermee creëren we gemeenschappen waarin kennis, inkoop en energie met elkaar gedeeld kan worden, bijvoorbeeld het Clean Tech Park aan de oostelijke rand van Arnhem.
- We zorgen voor goede bereikbaarheid van bedrijventerreinen, inclusief OV-opties en voldoende laadplekken voor elektrische voertuigen.
- Arnhem geeft ruimte aan circulaire ondernemers, ondernemers die direct (kringloop) of indirect (hergebruik materialen) bijdragen aan circulariteit.
- Kringlooporganisaties zien we als belangrijke schakel in een duurzame economie van de toekomst. Ze zijn ook essentieel voor mensen met een kleine portemonnee. De gemeente ondersteunt deze organisaties door hen te adviseren en faciliteren. De ChristenUnie wil in iedere wijk (ruimte voor) een kringloopwinkel.
- De daken van nieuwe bedrijfspanden moeten geschikt zijn om zonnepanelen op te bevestigen.

5.4 Recreatie en toerisme

- Duurzame recreatie dichtbij huis: de behoefte aan recreatie in eigen omgeving blijft groot. We werken aan aantrekkelijke groene en recreatieve voorzieningen en stimuleren samen met ondernemers duurzame vormen van verblijfsrecreatie in en rond Arnhem.
 - We verbeteren de toegankelijkheid en bewegwijzering naar belangrijke plekken in het centrum.
 - We verbeteren de looproute tussen het centrum en het Modekwartier in Klarendal.
 - We verbeteren en onderhouden fiets-, wandel- en waterverbindingen, niet alleen voor recreatie maar ook als duurzame routes voor woon-werkverkeer. Toegankelijke, waar mogelijk vrij liggende en goed bewegwijzerde paden dragen bij aan de aantrekkelijkheid van ons buitengebied.
 - We zetten in op een herkenbare en toekomstbestendige promotie van onze gemeente als recreatieve bestemming, in samenwerking met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
 - De toeristenbelasting is één van de inkomstenbronnen van de gemeente. Deze mag de komende jaren stijgen, maar dit moet wel redelijk zijn.
- Waar nodig transformeren we leegstaande winkelpanden naar woningen om de binnenstad leefbaar en bruisend te houden, met oog voor een goede balans tussen wonen, werken, recreëren, groen en winkelen. Ook veel ruimten boven de begane grond van winkelpanden staan leeg, en kunnen gevormd worden tot woonruimte.
 - We versterken de samenwerking tussen winkeliers, handhavers en politie om winkelcriminaliteit en overlast aan te pakken.
 - De bereikbaarheid van de binnenstad en de mogelijkheid om betaalbaar te parkeren zijn cruciaal voor de binnenstad. Parkeren in de binnenstad is de afgelopen jaren te duur geworden en zet de ondernemers in de binnenstad onder druk. Daarom willen we parkeertarieven de komende vijf jaar gelijk houden.

5.5 Levendige binnenstad en vitale winkelcentra

- De detailhandel blijft veranderen. We zetten in op compacte, aantrekkelijke winkelgebieden en letten op de leefbaarheid, sociale veiligheid en een divers aanbod.
- De lokale economie is belangrijk voor de vitaliteit van wijken. De gemeente brengt door middel van data in kaart waar die vitaliteit versterkt kan worden. De gemeente geeft op die plekken ruimte aan ondernemerschap en stimuleert een sterke wijk economie. We denken hier bijvoorbeeld aan voldoende voorzieningen voor dagelijkse boodschappen op de Geitenkamp.
- We hebben specifieke aandacht voor het versterken van voorzieningen en wijkwinkelcentra in Arnhem-Zuid. De Drieslag in Malburgen verdient een kwaliteitsimpuls (en steviger optreden tegen overlast).
- Wijkwinkelcentra zijn onmisbaar voor de leefbaarheid. We stimuleren innovatieve combinaties van winkels, zorg, horeca en maatschappelijke functies om voorzieningen te behouden.

Hoofdstuk 6

Zorg voor de schepping

Hoofdstuk 6

Zorg voor de schepping

We staan op voor leven in balans met wat de aarde kan dragen, voor een groene en gezonde leefomgeving. We zetten ons in om verdere opwarming van de aarde te voorkomen, de natuur te beschermen en onze leefomgeving te vergroenen en klaar te maken voor weerextremen.

Voor de ChristenUnie staat rechtvaardigheid daarbij voorop: de transitie naar een duurzame samenleving kan alleen als die eerlijk verloopt, dit betekent dat deze voor iedereen haalbaar en betaalbaar is. Een duurzaam en comfortabel huis is niet iets voor de happy few, maar voor heel Arnhem.

Arnhem is een gemeente met prachtige natuur. De natuur is waardevol en is het waard om te beschermen en te versterken. Dat draagt ook bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. In mooie en goed onderhouden parken kunnen Arnhemmers ontspannen en sporten. Ook een groene leefomgeving is belangrijk voor de leefbaarheid in de wijk. Daarbij vinden we het belangrijk dat heel Arnhem hiervan profiteert, te beginnen met de meest kwetsbare wijken.

Om toekomstige generaties dezelfde kansen te geven zal er dus veel moeten veranderen. Voor deze transitie moeten inwoners en overheid samen de handen uit de mouwen steken. Daarom ondersteunt de gemeente inwoners en ondernemers in wat zij zelf kunnen doen.

De ChristenUnie staat op voor:

6.1 Schone energie van ons

- Wij willen het gebruik van olie, gas en kolen terugdringen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit heeft een hoge prioriteit.
- De energietransitie verdient prioriteit. Netcongestie is een grote belemmering voor nieuwbouw van woningen en bedrijventerreinen. Regels van de gemeente mogen uitbreiding van het stroomnet zo min mogelijk tegenhouden.
- We maken afspraken met bedrijven over het gebruik van stroom tijdens piekuren.
- We stimuleren ook het gebruik van slimme batterijen en andere vormen van energieopslag in wijken en op bedrijventerreinen. Waar mogelijk koppelen we die aan nieuw te plaatsen trafohuisjes. Zo ontlasten we elektriciteitsnetten. Creatieve ondernemers kunnen daarbij een rol spelen, maar er zijn ook kansen voor energiecoöperaties. Samen met inwoners en experts gaan we kijken wat er mogelijk is in Arnhem.af
- We willen dat Arnhem regie neemt in de energietransitie om de transitie te maken naar een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem. Daarbij is een eerlijke transitie, waar juist mensen met een smalle beurs en in een moeilijk te verduurzamen woning, voor de ChristenUnie belangrijk.
- Echte participatie staat voor ons voorop. Als een warmtenet de beste oplossing voor een wijk lijkt te zijn, start de gemeente eerst het gesprek met inwoners op. Pas dan volgt definitieve besluitvorming. De beëindiging van de levering van aardgas is pas aan de orde als het voor inwoners betaalbaar is over te stappen op duurzame verwarming.
- We geven kansen aan inwonersinitiatieven en steunen lokale energiegemeenschappen. Zo krijgen zij echt een plek in het ontwikkelen van grootschalige energieopwekking via wind en zonne-energie. Inwoners plukken met elkaar de vruchten en zo komen opbrengsten ten goede van de gemeenschap. De gemeente ondersteunt hen hierin met menskracht en garanties. Zo krijgen energiecoöperaties een eerlijke kans.
- Bewoners met een smallere beurs kunnen via lokale energiegemeenschappen ook meeprofiteren van goedkope en duurzame opgewekte energie, bijvoorbeeld met solar carports in woonwijken. Zo bestrijden we energiearmoede en wordt de transitie eerlijk.

6.2 Jouw duurzame huis

- Een duurzaam huis is een zuinig huis. Dat is goed voor het klimaat en goed voor je portemonnee. Daarom helpt de gemeente inwoners met lage inkomens met het treffen van kleine energiebesparende maatregelen. Ook geeft de gemeente aan mensen met een koopwoning en een laag inkomen een extra subsidie naast landelijke subsidies. Voor alle woningeigenaren subsidieert de gemeente een gecertificeerd energieadvies. Als je vervolgens maatregelen treft uit dat advies, dan krijg je die gratis. Tref je geen maatregelen, dan betaal je het advies zelf. Zo kan iedereen zijn of haar huis isoleren.
- De gemeente ondersteunt energiecoöperaties als die collectieve inkoopacties organiseren. Ook is voor veel huishoudens een probleem dat je landelijke subsidies pas krijgt als je de factuur van de aannemer of installateur al hebt betaald. De gemeente gaat dat voorschieten en de subsidies voor je aanvragen.
- Voor veel woningen is de stap in één keer naar aardgasvrij te veel van het goede. Dan is een hybride warmtepomp een goed idee. Dat wordt nog te weinig gebruikt in onze gemeente. Daarom start de gemeente een campagne om dit meer onder de aandacht te brengen.
- De gemeente maakt afspraken met corporaties over het verduurzamen van huizen. Ook met particuliere huurders maken we afspraken. We stellen een speciale regeling in voor verhuurders van studentenwoningen. Studenten zijn nu vaak veel geld kwijt aan de energierekening, terwijl zij niet zelf de mogelijkheid hebben hun woning te verduurzamen.
- Ondernemers en bedrijventerreinen krijgen ondersteuning om slimme oplossingen voor netcongestie te verzinnen, bijvoorbeeld door elektriciteit uit te wisselen of door batterijen te plaatsen zodat bedrijven ook met een kleine aansluiting kunnen verduurzamen.

6.3 Kansen voor de natuur

- Zorgen voor de schepping moeten we leren. Daarom zet de gemeente extra in op natuur- en milieueducatie op alle scholen in Arnhem, want jong geleerd is oud gedaan.
- De gemeente koopt zoveel mogelijk lokaal en/of biologisch (of gecertificeerd duurzaam) plantgoed in.
- De catering wordt zoveel mogelijk lokaal en/of biologisch ingekocht.

- We stimuleren bijenlandschappen en zorgen voor voldoende bomen waarbij we de 3-30-300 groennorm hanteren. Dit betekent dat er vanuit elke woning drie bomen zichtbaar zijn, ten minste 30% van de wijk in de schaduw van bomen valt en er binnen 300 meter van elke woning een park of groene openbare ruimte is. Deze richtlijn helpt gemeenten om prioriteit te geven aan vergroening en het verbeteren van de leef kwaliteit.
- De gemeente geeft inwoners de kans hun eigen omgeving te vergroenen en ondersteunt ze daarbij. Dat doen we onder meer door het 'Right to challenge', waarbij inwoners taken van de gemeente overnemen en daar ook geld voor krijgen.
- De biodiversiteit in de bebouwde kom is vaak veel hoger dan gedacht. Hier komt meer aandacht voor en wordt goed beschermd, ook als er in bestaande wijken gebouwd wordt. Dat mag niet ten koste van stadsnatuur gaan. We werken aan groene schoolpleinen, natuurvriendelijk beheer van de openbare ruimte en bio diverse bedrijventerreinen.
- Als we bouwen buiten de bestaande stad gebruiken we dat als kans om natuur te ontwikkelen. Door waterberging en andere klimaat adaptieve maatregelen te combineren met natuurontwikkeling zorgen we voor een prettige omgeving voor mens, dier en plant.
- Volkstuinen blijven behouden, dit is goed voor de gemeenschap en de biodiversiteit. De gemeente biedt actief kansen voor het realiseren van meer buurtmoestuinen.

6.4 Omgaan met extreem weer

- De Deltawerken van de 21^e eeuw vinden plaats in alle achtertuinen in onze gemeente. Om overlast te voorkomen, proberen we de sponswerking te vergroten. Daarom blijft de gemeente inwoners stimuleren om- en helpen met het klimaatbestendig maken van straten en tuinen.
- We behouden de subsidie voor het aanleggen van groene daken.
- In bouwprojecten en het aanpakken van de openbare ruimte is klimaatadaptatie de norm. Pleinen krijgen oplossingen om water af te voeren zonder afbreuk te doen aan de toegankelijkheid en door wadi's creëren we plekken voor waterberging.
- Hittestress vormt een steeds groter probleem, bomen en ander groen zorgen voor verkoeling. Daarom blijven bestaande bomen zoveel mogelijk behouden en worden nieuwe bomen en struiken geplant.
- Parkeerplaatsen gaan bestaan uit half verharding zonder afbreuk te doen aan de toegankelijkheid van de openbare ruimte.

- Waterschade door overstroming is vaak niet of beperkt verzekerd voor ondernemers. Met bedrijventerreinen maakt de gemeente een plan van aanpak hoe versteende gebieden meer water kunnen bergen.

6.5 Een schone stad

- We zetten in op zo veel mogelijk bronscheiding. Daarom willen we afval scheiden weer laten lonen. We zorgen voor een oplossing voor luiers en medisch afval.
- De afvalstoffenheffing is te hoog. We willen deze omlaag brengen door afval dumpen tegen te gaan en door afval scheiden weer te laten lonen. Zo gaan de meeste huishoudens er op vooruit.
- Bij overgang naar een nieuw afvalstelsel zorgen we voor een werkbaar systeem voor inwoners en duidelijke communicatie.
- We zorgen voor een schone stad. Op te veel plekken in Arnhem zien we zwerfafval. Ook afval dat naast de containers wordt neergezet is een ergernis. We zorgen dat er zo weinig mogelijk drempels zijn om afval netjes op te ruimen (bijvoorbeeld door alle prullenbakken te voorzien van een zwerfafvalklep).
- Met fastfoodrestaurants maken we afspraken over het aanpakken van zwerfafval in het winkelgebied. Zij kunnen 'afval hotspots' adopteren en schoonhouden.
- Met vrijwilligersorganisaties wordt naar de beste aanpakken gezocht om zwerfafval tegen te gaan.
- We bestrijden overlast van ongedierte, zoals ratten.
- De gemeente besteedt zoveel mogelijk circulair aan. Denk aan de aanleg van wegen, straatmeubilair en eigen vastgoed. Met bouwers worden afspraken gemaakt over circulair slopen.
- Echte circulaire bedrijvigheid vraagt ruimte. Plekken voor recycling en het sluiten van kringlopen. Circulaire bedrijven en repair-café's krijgen de ruimte in onze gemeente. Als we nieuwe kavels uitgeven bekijken we hoe ondernemers uit onze gemeente die ruimte kunnen gebruiken om circulair te gaan ondernemen.

Hoofdstuk 7

Een thuis voor iedereen

Hoofdstuk 7

Een thuis voor iedereen

Je thuis voelen in Arnhem, dat is waar de ChristenUnie op inzet. Iedereen heeft een plek nodig waar je veilig bent en gezien wordt, waar je tot rust kunt komen. Een eerste stap daarin is een dak boven je hoofd. Voor veel Arnhemmers is dat niet vanzelfsprekend.

Een huis dat geen geldzorgen brengt, maar juist betaalbaar en energiezuinig is. Een huis dat in een wijk staat waar burens elkaar helpen en voor elkaar klaar staan. Waar het fijn wonen is, met genoeg groen, ontmoetingsplekken en speeltuinen. Kortom, een huis dat mensen met recht hun thuis kunt noemen.

Zo'n huis vinden gaat niet vanzelf, of het nu een eerste huis is, of een huis waar kinderen fijn op kunnen groeien, of een huis waar men goed oud kan worden. In Arnhem staat de woningmarkt onder druk. Huizenprijzen stijgen en het bouwen gaat niet snel genoeg. Daardoor zitten mensen klem in een te kleine of juist te grote woning, kunnen jongeren niet op zichzelf gaan wonen en is het lang wachten op een levensloopbestendige woning.

Dat onvoldoende woningen worden gebouwd heeft verschillende oorzaken waar gemeenten soms maar weinig invloed op hebben zoals netcongestie, de stikstofproblematiek en bezwaarprocedures tegen bouwprojecten. Voor woningbouw is bovendien ruimte nodig. De schaarste wordt vooral gevoeld door mensen met een kwetsbare positie op de woningmarkt. Met name in de lagere prijsklassen komt voldoende aanbod van woningen niet vanzelf tot stand. Op basis van de christelijk-sociale waarden solidariteit en barmhartigheid willen we ons daarom in Arnhem inzetten voor de bouw van betaalbare koop en huurwoningen, voor starters en anderen met een kleine portemonnee en mensen met een zorgbehoefte.

We willen in Arnhem versneld woningen bijbouwen. Dat vraagt duidelijke keuzes voor zowel korte als lange termijn. Op kort termijn kijken we actief naar mogelijkheden om woningen toe te voegen en naar kansen bij herontwikkeling van bedrijventerreinen. Ook het splitsen van woningen is een mogelijkheid. Voor de lange termijn denken we dat we er met binnenstedelijk bouwen alleen niet komen. We maken daarom ook meer ruimte langs de randen van de stad.

De ChristenUnie kijkt daarnaast ook verder dan stenen en een dak. We kiezen voor groene wijken waar ontmoeting gestimuleerd wordt. Waar ruimte is voor allerlei initiatieven uit de buurt. Groen en bomen zijn onmisbaar voor klimaatbestendigheid én voor ons eigen buitengeluk. Daarom doen we er alles aan om niet enkel groen te behouden bij het bouwen van woningen, maar juist groen toe te voegen. We leggen de lat daarmee hoog. Daar heeft Arnhem ook recht op. We werken intensief samen met bouwers en woningcorporaties.

De ChristenUnie staat op voor:

7.1 Sneller bouwen aan jouw thuis

- We gaan voortvarend verder met het realiseren van woningbouw in de gemeente op belangrijke woningbouwlocaties als Rijnpark, Coberco en Meinerswijk. De gemeente vervult een belangrijke rol als aanjager en neemt drempels zo veel mogelijk weg.
- Om sneller grote aantallen nieuwe woningen te kunnen realiseren, wordt actief op zoek gegaan naar nieuwe – uitleg – locaties buiten de stad. Waarbij steeds de afweging wordt gemaakt om evt. te bouwen in het ‘groen’ versus binnenstedelijk bouwen. We willen komende periode nieuwe woningbouwlocaties toevoegen aan de rand van de stad.
- Wij stimuleren hoogbouw op markante plaatsen, zoals opgenomen in de omgevingsvisie. Daarbij kiezen wij voor een Arnhemse variant, namelijk het bouwen van verticale bossen. Hoogbouw op die plekken wordt samengevoegd met de aanplant van bomen op de balkons, waardoor hoogbouw een groen uiterlijk krijgt.
- Het woonbeleid van de gemeente Arnhem moet gebaseerd zijn op de actuele vraag én op toekomstige ontwikkelingen. In de gemeentelijke woonvisie wordt daarom integraal naar de lokale woningmarkt gekeken en worden de noodzakelijke maatregelen beschreven. Wijkraden en huurdersverenigingen hebben een prominente rol bij het opstellen van deze visie.
- Komende jaren willen we versneld extra woonruimte realiseren. Dat doen we door een actieplan met maatregelen te nemen die op korte termijn woonruimte opleveren:
 - Splitsen van woningen. We gaan dit in Arnhem eenvoudiger maken.
 - Omvormen van leegstaande winkels en kantoorgebouwen tot woningen.
 - Optoppen.
 - Circulair bouwen.
- Leegstand in deze wooncrisis is niet uit te leggen. Daarom scherpen we de leegstandsverordening aan. Meer dan drie maanden leegstand kan alleen zolang dat nodig is voor verbouwing. Anders geldt een speculatieheffing van 10 euro per maand per m².
- We zien een toename van het aantal 1- en 2-persoonshuishoudens, maar ook steeds meer eenzaamheid in Arnhem. Het is nodig om passende woningen te bouwen, waarbij het sámen leven centraal staat. Als er kleinere appartementen gebouwd worden, dan zorgen we voor ontmoetingsruimten en gedeelde huiskamers.

- We maken meer ruimte voor woonvormen waarin samen wonen en gemeenschap centraal staat. Dat doen we door het splitsen en delen van woningen makkelijker te maken, vormen van hospitaoverhuur te stimuleren en ook door actief woonvormen die bijvoorbeeld ouderen en jongeren bij elkaar brengen te stimuleren.
- We werken een voorrangregeling uit die het aantal mensen per woning verhoogt. Zo krijgen bijvoorbeeld twee woningzoekenden samen voorrang op een driekamerappartement.
- Veel mensen willen graag in hun eigen wijk doorstromen naar een huis dat past bij hun levensfase. Ook in bestaande wijken kunnen daarom woningen toegevoegd worden. We kijken waar dat het beste kan, met behoud van groen en ontmoetingsplekken.
- Woonwagenkampen worden uitgebreid, zodat iedereen die dat wil een standplaats heeft. Bewoners die al jarenlang wachten op een nieuwe standplaats, moeten nu eens echt geholpen worden.
- Arnhem is vanwege de aanwezige onderwijsinstellingen een studentenstad, maar heeft niet voldoende studentenwoningen. Studenten moeten de kans hebben in Arnhem te wonen, daarom willen we meer studentenwoningen bouwen. Juist voor studenten vinden we het belangrijk dat ze de kans hebben met medestudenten in een huis te wonen. De ChristenUnie wil daarom inzetten op (woningen met) gedeelde voorzieningen.

7.2 Betaalbaar wonen

- We zorgen voor een gezonde mix van goedkope en duurdere woningen, dat aansluit bij de woonwensen van onze gemeente. Met voldoende sociale huur (ten minste 35%), middenhuur en betaalbare koop.
- Wij maken ons grote zorgen over de betaalbaarheid van Arnhemse woningen. We gaan prijsopdrijving tegen door zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming. Sociale koop zien we als een geschikt instrument om woningen betaalbaar te houden.
- We geven ruimte aan woningcorporaties zodat er een goede mix ontstaat in het woningaanbod.
- Duurzaam bouwen is belangrijk. We kiezen echter niet altijd voor het hoogst haalbare, want dat gaat ten koste van het aantal te bouwen woningen of de betaalbaarheid van woningen. Daarom maken we bewuste afwegingen tussen verschillende belangen: snelheid, betaalbaarheid en duurzaamheid.

- We zien dat de verdeling in het aandeel sociale huurwoningen scheef is: in sommige wijken ligt dat aandeel hoog, waardoor relatief veel kwetsbare mensen in die wijken wonen (bijvoorbeeld in Geitenkamp en Immerloo). In andere wijken ligt het aandeel sociale huur veel te laag. We willen dit versneld in balans brengen. In wijken met een lage concentratie sociale huurwoningen, worden deze woningen niet afgestoten. Als woningcorporaties écht genoodzaakt zijn woningen te verkopen, dan worden die aan een andere woningcorporatie of aan een wooncoöperatie verkocht, of wordt een terugkooprecht bedongen. In wijken met een hoge concentratie sociale huurwoningen stimuleren we de transformatie van sociale huurwoning van de bestaande voorraad naar een sociale koopwoning. Waarbij is geborgd dat de dit ook toegankelijke sociale koopwoningen blijven (maximaal € 300.000).
- We geven ruimte aan wooncoöperaties en collectief particulier opdrachtgeverschap. Zo ontstaan er buurtjes met karakter. Per gebiedsontwikkeling wordt bekeken of een Knarrenhof of een jongerenproject kansrijk is. De gemeente gaat onderzoeken hoe zij het best geholpen kunnen worden.
- Wooninitiatieven waar mensen met en zonder (psychische) hulpvraag samenwonen ondersteunen we.
- Met ontwikkelaars maken we afspraken over de bouw van toegankelijke en levensloopbestendige woningen. Waar de gemeente grondposities heeft stuurt zij op de programmering, zodat deze woningen voldoende worden gebouwd. Zo zorgen we voor een inclusieve woningmarkt.
- Ontsluiting van nieuwe wijken is heel belangrijk, al vóórdát er nieuwe bewoners zijn: we zetten in op adequaat openbaarvervoer met (trolley-)bussen en op goede fiets infrastructuur.

7.3 Groene en verbonden wijken

- Wonen in een groene wijk is goed voor je gezondheid en welzijn. We vergroenen bestaande wijken door het stimuleren van geveltuinen en plaatsen van bomen.
- We zorgen ook voor hoogwaardige parken in heel Arnhem. We vinden het belangrijk dat ook in Arnhem-Zuid meer geïnvesteerd wordt in kwalitatieve parken. We geven Park Immerloo een kwaliteitsimpuls.
- Nieuwbouw gaat niet enkel over woningen. In bouwprojecten komt ook ruimte voor maatschappelijke voorzieningen, zoals verenigingen en maatschappelijke organisaties die een belangrijke bijdrage leveren aan het welzijn in de wijk. Zij moeten een plek in de buurt kunnen behouden. De gemeente maakt daarover afspraken met bouwers, en ondersteunt waar nodig.
- Ons doel is bouwen aan gemeenschappen. In nieuwe buurten komen ook plekken die geschikt zijn voor kerken en andere geloofsgemeenschappen om in samen te komen. De ene keer is dat een gloednieuw kerkgebouw (dat multifunctioneel gebruikt wordt), de andere keer is het een multifunctioneel ontmoetingscentrum wat gehuurd kan worden op zondagochtend.
- We zorgen voor ontmoetingsplekken in de wijk. Dat kan door gemeenschappelijke ruimtes (buurthuizen), maar ook door bankjes, parken en mogelijkheden om samen te sporten. Door buurt(moes)tuinen geven we tegelijkertijd ruimte aan groen en ontmoeting.

7.4 Ruimte van ons allemaal

- De openbare ruimte moet uitnodigen tot ontmoeting en bewegen. Waar speeltuinen, beweegtuinten en ontmoetingsplekken ontbreken en door de buurt gewenst zijn voegen we die toe. Ook stimuleren we dat buurtinitiatieven grasveldjes adopteren en mooier maken. Een stadshovenier gaat inwoners helpen om te zorgen dat nieuwe aanplant goed past bij de omgeving.
- We zorgen ervoor dat er in elke wijk speeltuinen zijn met meerdere speeltoestellen die ook met rolstoelen toegankelijk zijn.
- Bij het herinrichten van de openbare ruimte vervangen we waar mogelijk steen door groen. Nieuw straatmeubilair wordt circulair geproduceerd.
- De openbare ruimte wordt toegankelijk ingericht, met voldoende rustplekken.

Hoofdstuk 8

Een goed bereikbaar Arnhem

Hoofdstuk 8

Een goed bereikbaar Arnhem

We staan op voor een goed bereikbaar Arnhem. Mobiliteit brengt mensen bij elkaar, om te werken, elkaar te ontmoeten of voor elkaar te zorgen. We vinden het belangrijk dat Arnhem bereikbaar is voor iedereen, dat iedereen zich veilig kan verplaatsen en dat vervoer schoon en duurzaam is.

Mobiliteit verbindt Arnhem: om te werken, elkaar te ontmoeten en voor elkaar te zorgen. Daarom zetten we in op bereikbaarheid voor iedereen. Plannen zijn haalbaar en zorgvuldig gefaseerd. We sluiten geen mogelijkheden af zonder dat er goede alternatieven zijn, zodat de omgeving bereikbaar blijft. We pakken mobiliteitsarmoede aan voldoende en betaalbare opties – ook in de avond en weekend.

We zetten ons in voor schoon en duurzaam vervoer. Dat is goed voor de planeet, maar verbetert ook de luchtkwaliteit in de stad en levert vaak minder (geluids)overlast op. Dat betekent dat we lopen, fietsen, openbaar vervoer en deelmobiliteit vanzelfsprekend maken, zonder dat bereikbaarheid in het gedrang komt. We spannen ons ervoor in ook schoon vervoer voor iedereen mogelijk te maken.

Iedereen moet zelfstandig op pad kunnen. We dringen bij partners aan op het verbeteren van de toegankelijkheid van stations, haltes en overstappunten (liften/hellingbanen, duidelijke realtime-informatie, drempelloze routes) en zorgen voor brede, obstakelvrije trottoirs.

De ChristenUnie geeft veiligheid prioriteit: verkeersveiligheid—met het aanpakken van gevaarlijke kruispunten, waar nodig lagere snelheden en veilige school- en seniorenroutes—én sociale veiligheid. Door de openbare ruimte daarop in te richten, met goede verlichting, heldere zichtlijnen, voldoende sociale controle en een gerichte aanpak van onveilige plekken, kunnen Arnhemmers zich vrij en veilig door de stad blijven verplaatsen.

De ChristenUnie staat op voor:

8.1 Verkeersveiligheid

- Het verkeer moet met name voor voetgangers en fietsers veiliger worden. Wij zetten in op minimaal 50 procent minder verkeersslachtoffers in 2030 ten opzichte van 2022.
- Uitgangspunt voor het inrichten van de verkeersinfrastructuur is het Duurzaam Veilig principe: wegen zo inrichten dat voor weggebruikers de maximumsnelheid al duidelijk blijkt uit de weginrichting en zij hun snelheid hieraan aanpassen.
- De maximumsnelheid binnen de bebouwde kom wordt 30 kilometer. Daar werken we gericht naartoe. Dat betekent dat we wel oog houden voor de bereikbaarheid. We versmallen geen wegen waar dat niet kan. Op hoofdwegen geldt een maximumsnelheid van 50 kilometer per uur.
- Er komen bovendien meer woonerven waar niet harder dan 15 kilometer per uur wordt gereden. Waar het op korte termijn niet mogelijk is om de weginrichting aan te passen aan de lagere maximumsnelheid kiezen we voor tijdelijke snelheidsbeperkende maatregelen.
- Op basis van registratie van de ongevallen brengt de gemeente tenminste elke vier jaar de zogenaamde 'gevaarlijke plekken' in beeld. Daarbij worden ook de verkeersdeelnemers betrokken bij het kiezen van een oplossing.
- De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen en richt de omgeving van scholen veilig in.
- De gemeente Arnhem werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op scholen en bij instellingen.

8.2 Voetgangers

- De openbare ruimte moet overal toegankelijk worden ingericht.
- Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen wil de ChristenUnie voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten.
- We stimuleren ommetjes en klompenpaden, met bordjes bij cultuurhistorische elementen.

8.3 Fiets

- Iedereen moet de kans krijgen om te fietsen. Voor nieuwkomers zorgen we voor fietslessen. Er is een programma om minima en kinderen van een goede fiets te voorzien.
- We zorgen dat ook een e-bike toegankelijk is voor mensen met een laag inkomen, omdat dit mensen mobiel kan houden.

- De gemeente gaat bij nieuwbouw of herstructurering van wijken uit van het fietsverkeer en richt wijken fiets- en kindvriendelijk in. Er komen sociaal veilige fietsverbindingen die wijken onderling snel verbinden.
- Bereikbaarheid tussen delen van Arnhem per fiets is belangrijk om fietsen te stimuleren en te zorgen voor een onverdeelde stad. Daarom steunen we de aanleg van fietsbruggen tussen Malburgen en Rijnpark en in Arnhem-West.
- De ChristenUnie gaat zich inzetten voor oplaadpunten voor elektrische fietsen en watertappunten bij culturele plekken of andere verblijfsplekken.

8.4 Openbaar vervoer

- De gemeente stimuleert bij de Provincie een dekkende bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Alle Arnhemse wijken goed bereikbaar met de bus.
- Bushaltes zijn toegankelijk voor ouderen en mensen met een beperking.
- Sociale veiligheid in de omgeving van haltes, stations en parkeerplaatsen wordt bevorderd.
- Doelgroepenvervoer is belangrijk om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking zich kunnen verplaatsen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de kwaliteit van het doelgroepenvervoer hoog is en dat er ruimte is voor maatwerk.
- We ontwikkelen P+R locaties aan de rand van de stad, zoals de locatie bij het Gelredome, en zorgen dat deze goed zijn aangesloten op het ov-netwerk zodat het aantrekkelijker wordt om het laatste stuk de stad in zonder auto te reizen.

8.5 Auto en vrachtverkeer

- Om aantrekkelijk te blijven voor inwoners en bedrijven moet Arnhem bereikbaar blijven en wordt in ieder geval de doorstroming op hoofdwegen verzekerd.
- We stimuleren het gebruik van zero-emissie deelauto's. Zeker als inwoners onderling auto's gaan delen willen we dat mogelijk maken. Commerciële deelauto's faciliteren we op de logische plekken.
- Bij nieuwe grote woningbouwprojecten wordt altijd gekeken of deelmobiliteit onderdeel van het project kan worden. Zo is voor nieuwe bewoners meteen duidelijk hoe zij van en naar hun nieuwe huis kunnen. Bij de parkeernorm wordt hiermee rekening gehouden.

- Het aantal laadpalen wordt uitgebreid en maakt de groei van het aantal elektrische auto's mogelijk. Gekeken kan worden naar de norm vanuit de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL). Wij pleiten voor slimme laadpalen zodat elektrische auto's als buffer kunnen dienen in het elektriciteitsnetwerk.
- Inwoners krijgen de mogelijkheid de eigen auto op te laden via een klein geultje tussen de tegels, mits voldoende voorzorgsmaatregelen zijn genomen (voorkomen van valgevaar passanten).
- Per dag rijden diverse pakketdiensten vele kilometers door de gemeente voor het bezorgen en ophalen van bestellingen. Pakketpunten kunnen de omvang van dit verkeer beperken. Ook verkent de gemeente met lokale ondernemers of een gezamenlijke bezorgservice opgezet kan worden om onnodige verkeersbewegingen te voorkomen.

8.6 Parkeren

- Invoeren van betaald parkeren in woonwijken gebeurt pas na zorgvuldige afstemming met de bewoners en enkel op plekken waar parkeerproblemen zijn of ontstaan. Ook moeten er goede regelingen zijn voor doelgroepen, zoals minima.
- De ChristenUnie wil goede parkeervoorzieningen aan de rand van de stad, gekoppeld aan frequent openbaar vervoer, ook wel mobiliteitshubs genoemd.
- Parkeren in Arnhem moet betaalbaar zijn. Bewoners moeten tegen een redelijk tarief een parkeervergunning kunnen krijgen, waarbij een eerste vergunning gratis is. Tarieven voor parkeren in de binnenstad zijn de afgelopen jaren toegenomen. Dit belemmert het bezoek aan de binnenstad en is niet goed voor ondernemers. We willen deze tarieven daarom de komende vijf jaar gelijk houden.
- We onderzoeken hoe zorgmedewerkers en mantelzorgers kunnen parkeren tegen een gereduceerd tarief.

Hoofdstuk 9

Een veilige samenleving

Hoofdstuk 9

Een veilige samenleving

De ChristenUnie staat op voor een weerbare samenleving als beste voorbereiding in een wankel wereld. In de toenemende zorgen over veiligheid door globalisering is de oplossing niet 'ieder voor zich', maar kan een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien het verschil maken. Iedere samenleving kent bronnen van geborgenheid, een straat, een wijk, een buurthuis, een vereniging of de kerk. Zij kunnen hoekstenen zijn van sociale veiligheid, van vertrouwen voelen, houvast en zingeving bieden. Daarin investeren is hard nodig in onze geïndividualiseerde samenleving.

Naast wat de samenleving zelf kan doen, heeft de overheid de taak om inwoners zo goed mogelijk te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Dit betekent dat er actief ingezet moet worden op de bestrijding van straatintimidatie en relatiegeweld zoals femicide, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag, stalking en huiselijk geweld.

Veilige en leefbare buurten ontstaan wanneer mensen naar elkaar omzien. In samenwerking met de wijkagent als het directe aanspreekpunt voor inwoners. Voor veiligheid is samenwerking tussen allerlei partijen van groot belang. Dit gaat niet vanzelf, de gemeente moet daarin het voortouw nemen.

Drank, drugs en gokken maken veel kapot in mensenlevens. Het kan niet de bedoeling zijn dat door verslaving de menselijke waardigheid verloren gaat. De ChristenUnie wil verslaving en drugsproblematiek (inclusief het dumpen van drugsafval) bestrijden, inclusief de illegale hennepkwekerijen en drugslabs. Het gebruik van drugs is niet normaal. Door het (recreatief) gebruik van "pillen" wordt criminaliteit in stand gehouden. We willen voorkomen dat jongeren in de criminaliteit belanden en bestrijden ondermijning.

Mensenhandel betekent per definitie het uitbuiten van mensen. Daarbij wordt dwang, misleiding, machtsmisbruik of misbruik van een kwetsbare

positie toegepast. Mensenhandel komt niet alleen in de prostitutie voor, maar ook in de horeca, de agrarische sector en productiewerk in de vorm van economische uitbuiting. De ChristenUnie wil dat onze gemeente zich, in samenwerking met andere gemeenten en organisaties, actief inzet tegen deze ernstige en complexe vorm van criminaliteit.

Radicalisering vormt een bedreiging voor de manier waarop wij in Nederland in vrijheid en veiligheid leven. Dit ontstaat als personen of groepen opvattingen ontwikkelen die haaks staan op de democratische rechtsorde en bereid zijn daar in de praktijk consequenties aan te verbinden. Naast het beschermen van de samenleving als geheel heeft de overheid ook een taak bij het beschermen van de individuele (minderjarige) inwoner. Het weerbaar maken van individuen tegen radicaal gedachtegoed werkt preventief. Vooral jongeren die op zoek zijn naar hun plek in de samenleving zijn kwetsbaar.

Ten slotte is het goed de weerbaarheid te versterken door lokale dreigingsscenario's te oefenen. Op basis van dreigingsbeelden is het mogelijk een scenario uit te kiezen dat past bij de omgeving. Lokale overheden kunnen inwoners mee laten doen. Op deze manier wordt crisisbeheersing niet alleen iets van de lokale overheid, maar van ons allemaal.

De ChristenUnie staat op voor:

9.1 Fysieke en sociale veiligheid

- We kijken naar belemmeringen in sociale veiligheid op straat of in het OV wanneer die een barrière vormen voor mensen om volwaardig mee te doen.
- Seksuele intimidatie op straat is een groot probleem. Het zorgt ervoor dat vrouwen zich onveilig voelen. De gemeente Arnhem treedt hier adequaat tegen op. De gemeente stimuleert bewustwording en doet een beroep op inwoners op te treden als ze getuige zijn van intimidatie. De gemeente identificeert plekken die als onveilig ervaren worden en brengt hier verbeteringen aan (zichtlijnen, cameratoezicht). Verder zetten we in op een Nachtnet Fiets, waarbij de belangrijkste fietsroutes tussen populaire voorzieningen, woonwijken en omliggende dorpen extra veilig worden gemaakt en nachtelijke fietsers zo veel mogelijk gebundeld worden.
- In het licht van recente ontwikkelingen rond grensoverschrijdend gedrag, is het belangrijk dat Arnhem zorgt voor een veilige en integere werkcultuur. Dat raakt alle raadsleden, ambtenaren en bestuurders, ongeacht hun achtergrond. De gemeente Arnhem moet een veilige werkplek zijn, voor iedereen. Er is voortdurend aandacht voor een veiliger werkvloer. Het onderwerp wordt meer besproken en meldpunten en vertrouwenspersonen zijn toegankelijk en benaderbaar.
- De gemeente werkt aan samenwerking tussen alle betrokken organisaties, zoals de Veiligheidsregio, de politie, de GGD, Veilig Thuis, het Openbaar Ministerie en de welzijns- en zorgorganisaties.
- De beschikbaarheid én zichtbaarheid van de jongerencoaches, handhavers en politie op straat én online is voor de ChristenUnie een belangrijk aandachtspunt. We willen de zichtbaarheid van de wijkagent vergroten en investeren in extra capaciteit handhaving en jongerencoaches.
- We oefenen lokale dreigingsscenario's. Als de stroom 48 uur uitvalt, zijn wijkcentra dan bijvoorbeeld open? Wat doen we in Arnhem wanneer er een overstroming is, of een grote brand. De bevolkingszorg is een taak van de lokale overheid. Nagedacht moet worden, en geoefend, hoe mensen in staat gesteld kunnen worden om adequaat te handelen als een calamiteit zich voordoet.
- Er wordt ingezet op voldoende beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagenten.
- Er moeten voldoende meldpunten zijn waar de politie fysiek/digitaal aanwezig is.
- Wanneer in bepaalde gebieden overlast is, wordt een specifieke aanpak opgesteld in overleg met betrokken partijen waaronder de gemeente en de politie.
- We stimuleren een goede dekking van AED's en burgerhulpverlening in de gemeente.
- Een deel van de brandweezorg wordt geleverd door vrijwilligers, de ChristenUnie waardeert hen en wil dat de gemeente zich inzet om vrijwilligers te behouden en zo nodig te werven.
- De gemeenteraad bespreekt jaarlijks de veiligheidsplannen met de burgemeester en andere verantwoordelijken. Een belangrijk onderdeel hiervan is het informeren over specifieke risico's in de gemeente en de maatregelen die hiervoor worden genomen.

9.2 Drank- en drugsgebruik en gokken

- De ChristenUnie is tegen de aanwezigheid van coffeeshops en/of het telen van wiet door gemeenten en wil daarom het aantal coffeeshops verminderen). We zetten ons verder in voor het tegengaan van (soft)drugsgebruik onder jongeren, bijvoorbeeld door (soft)drugsgebruik niet te normaliseren en juist gebruik rond scholen tegen te gaan
- De ChristenUnie heeft er ook voor gezorgd dat coffeeshops een actieve rol moeten nemen bij het tegengaan van overlast door het aanstellen van een toezichthouder.
- Drugsgebruik wordt niet langer genormaliseerd. De gemeente doet meer tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs. De gemeente maakt gebruikers van drugs bewust van de gevolgen van hun drugsgebruik voor de samenleving en de veiligheid.
- De gemeente zet zich in om alle jongeren op middelbare scholen en hun ouders actief voor te lichten over de gevolgen van verdovende middelen moet beleid opstellen over de wijze waarop jongeren en hun ouders/verzorgers worden voorgelicht over het gebruik van verdovende middelen en de risico's daarvan. Onderdeel hiervan is de inzet van ervaringsdeskundigen.
- De GGD krijgt voldoende financiële middelen om periodiek de situatie in Arnhem te monitoren als het gaat om middelengebruik. De GGD rapporteert elke twee jaar hierover, zodat het gemeentelijk gezondheidsbeleid periodiek en tijdig kan worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

- Goed geschoolde handhavers en een adequaat handhavingsplan zorgen voor strenge handhaving van leeftijdsgrenzen op alcohol. De strijd tegen drankmisbruik voert de gemeente samen met scholen, ouders, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen.
- Gok- en alcoholreclames worden geweerd uit de openbare ruimte, in Abri's en andere (licht)reclamezuilen (reclame voor roken is al verboden).
- Er wordt een afstand criterium ingevoerd voor gokhallen (bijvoorbeeld die voor coffeeshops), zodat zij niet te dicht bij scholen en andere ruimtes voor mensen die verslavingsgevoelig zijn.

9.3 Sekswerk en mensenhandel

- De gemeente investeert in uitstapprogramma's voor sekswerkers, we bieden hen hulp naar een andere baan. Waar nodigen bemiddelen we hen met voorrang naar een sociale huurwoning.
- We volgen of de regulering van thuissekswerk niet leidt tot uitbuiting, geweld en intimidatie. Als dit wel zo is, moet de gemeente daar daadkrachtig tegen optreden. Dat vraagt inzet op controle en handhaving.
- Arnhem zorgt voor een veilige opvang voor slachtoffers van loverboys, pooiers en uitbuiters/mensenhandelaren.
- Vergunningen voor reclame-uitingen voor bordelen of andere seksinrichtingen (ook digitaal) worden niet toegestaan.
- Hierbij is er aandacht voor alle vormen van mensenhandel, dus naast seksuele uitbuiting ook criminele uitbuiting en arbeidsuitbuiting. Bij het tegengaan van jeugdcriminaliteit wordt ook expliciet aandacht gegeven aan het tegengaan van criminele uitbuiting onder jongeren, aangezien zij een extra kwetsbare groep vormen.

9.4 Ondernijning

- De gemeente Arnhem bekijkt tweejaarlijks het beleid en de uitvoering ervan inzake de aanpak van ondernijning, ter bestrijding van de verwevenheid van de boven- en onderwereld, en daarmee de georganiseerde (grootschalige) criminaliteit. Dit vraagt ook om regionale samenwerking.
- Onze gemeente kijkt naar aansluiting bij de aanpak Preventie met Gezag om jonge aanwas te voorkomen en jongeren actief uit de criminaliteit te halen.
- Om illegaal gebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing/panden tegen te gaan, komt er beleid gericht op snelle herbesteding.

- Toezicht en handhaving op illegale bewoning van vakantieparken/campings is en blijft nodig. De ChristenUnie is voorstander om de wet Bibob gericht en zo veel als mogelijk is in te zetten.
- De gemeente betreft de inwoners actief bij het herkennen en signaleren van (vermoedens van) ondernijnde activiteiten en het melden hiervan.
- Een succesvolle aanpak van ondernijning begint bij een integer en weerbaar lokaal bestuur en ambtenarenapparaat, in Arnhem werken we hier actief aan.

9.5 Radicalisering

- De gemeente Arnhem treedt op tegen radicalisering. Dat vraagt een aanpak waarin problemen in de samenleving worden gesignaleerd en aangepakt. Dit vraagt investeren in de kwaliteit van de samenleving, onder meer via het welzijnswerk.
- De gemeente Arnhem investeert in jongerenwerk om aan te sluiten bij de jongerenwereld, ook digitaal.

Thema 3: Opstaan voor goed bestuur

Bondgenoot van vrijheid en recht

De kern van onze inzet op dit thema:

De ChristenUnie staat voor overheid die bondgenoot is van de samenleving. Een overheid waar mensen van op aan kunnen, die open en transparante is, de waarheid dient, vrijheid beschermt en recht doet aan iedereen — juist ook aan minderheden.

- **10 Goed bestuur**

Hoofdstuk 10

Goed bestuur

Hoofdstuk 10

Goed bestuur

De ChristenUnie staat op voor een overheid waar mensen op kunnen rekenen als ze er zelf niet meer uit komen, die recht doet en ervoor zorgt dat de samenleving bloeit. Een samenleving waar mensen elkaar zien en helpen, verbinding zoeken en over verschillen praten. Dat is het principe waarop onze democratische rechtsstaat is gebouwd. We staan niet voor een grote overheid of voor een grote markt, maar we staan voor een sterke samenleving. Een samenleving die het resultaat is van inwoners en maatschappelijke verbanden samen.

Wat voor een overheid is de gemeente Arnhem? Wat de ChristenUnie betreft:

- Integere overheid die het goede voorbeeld geeft en zoekt naar verbinding
- Betrouwbare overheid, waar mensen op kunnen rekenen en die omkijkt naar kwetsbare inwoners
- Daadkrachtige overheid die problemen oplost en haar grenzen erkent
- Luisterende overheid van de Arnhemmers, midden in de samenleving

Integere overheid

In deze tijd lijken dictators en presidenten het voor het zeggen te hebben, met hun grillen en hun manier van praten. Het recht van de sterkste lijkt te triomferen. Maar de ChristenUnie staat op voor de sterkte van het recht, voor vrede stichten, voor omzien naar elkaar. We willen dat de gemeente Arnhem hiervoor opstaat. Daar horen goede omgangsvormen bij, ook in de lokale politiek. In de gemeente, politiek en bestuur, luisteren we naar elkaar en zoeken we verbinding. Goed bestuur wordt gevormd door mensen met een sterk moreel en integer kompas. Daar mogen lokale leiders op aangesproken worden. Binnen de gemeenteraad zet de ChristenUnie zich in op luisteren naar mensen en samenwerken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Als fractie willen we betrouwbaar en constructief zijn. We laten ons daarbij leiden en inspireren door God die van mensen vraagt: “...niet anders dan recht te doen, trouw te betrachten en nederig de weg te gaan van je God.” (Micha 6:8).

Betrouwbare overheid

Een betrouwbare overheid betekent dat mensen op de gemeente kunnen rekenen. De gemeente is consistent in haar uitingen en komt beloftes na. De gemeente kijkt om naar kwetsbare inwoners. Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, gezondheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid ook grenzen aangeeft, handhaaft, normeert en kadert. De gemeente Arnhem toetst haar beleid aan de consequenties die het heeft, juist voor de meest kwetsbare inwoners.

Ook de lokale overheid heeft de roeping om recht te doen. Elke inwoner van Arnhem heeft recht op een rechtvaardige behandeling, onafhankelijk van gender, afkomst, handicap of andere status. Discriminatie en racisme doen afbreuk aan die gelijkwaardigheid en vrijheid. Het bestrijden ervan kan niet door de politiek of de gemeente alleen. De hele samenleving speelt een rol.

Daadkrachtige overheid

We zien ook dat de overheid er vaak niet in slaagt problemen op te lossen. Oplossingen stranden in politiek geharrewar, onvermogen of onwil om keuzes te maken of in logge bureaucratie. De ChristenUnie wil werken aan daadkrachtig bestuur. Plannen van de gemeente moeten realistisch en uitvoerbaar zijn. Ook als dat lastige keuzes vraagt. We zijn ook eerlijk over wat we kunnen. Dat betekent dat de gemeente haar rol kent en ook uitspreekt dat zij niet alle

problemen van mensen kan oplossen. De rol van de overheid is in de tijd te groot geworden, waardoor de kracht van gemeenschappen is uitgehold. Daarom is het belangrijk om ruimte te geven aan het herstel van die gemeenschappen.

Om die daadkrachtige overheid te kunnen zijn is het essentieel dat de gemeente een gezonde financiële positie heeft. Zo is de gemeente voorbereid op tegenslagen en kan ze blijven voorzien in basisbehoeften. Dat vraagt verstandige en eerlijke keuzes over de besteding van geld.

Overheid van de Arnhemmers

De gemeente Arnhem is van en voor de stad. Hierbij past een overheid die bereikbaar is, meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijv. coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van duurzaamheid, zorg, wonen, lokale economie of wijkbeheer. De gemeente werkt daarbij wijkgericht.

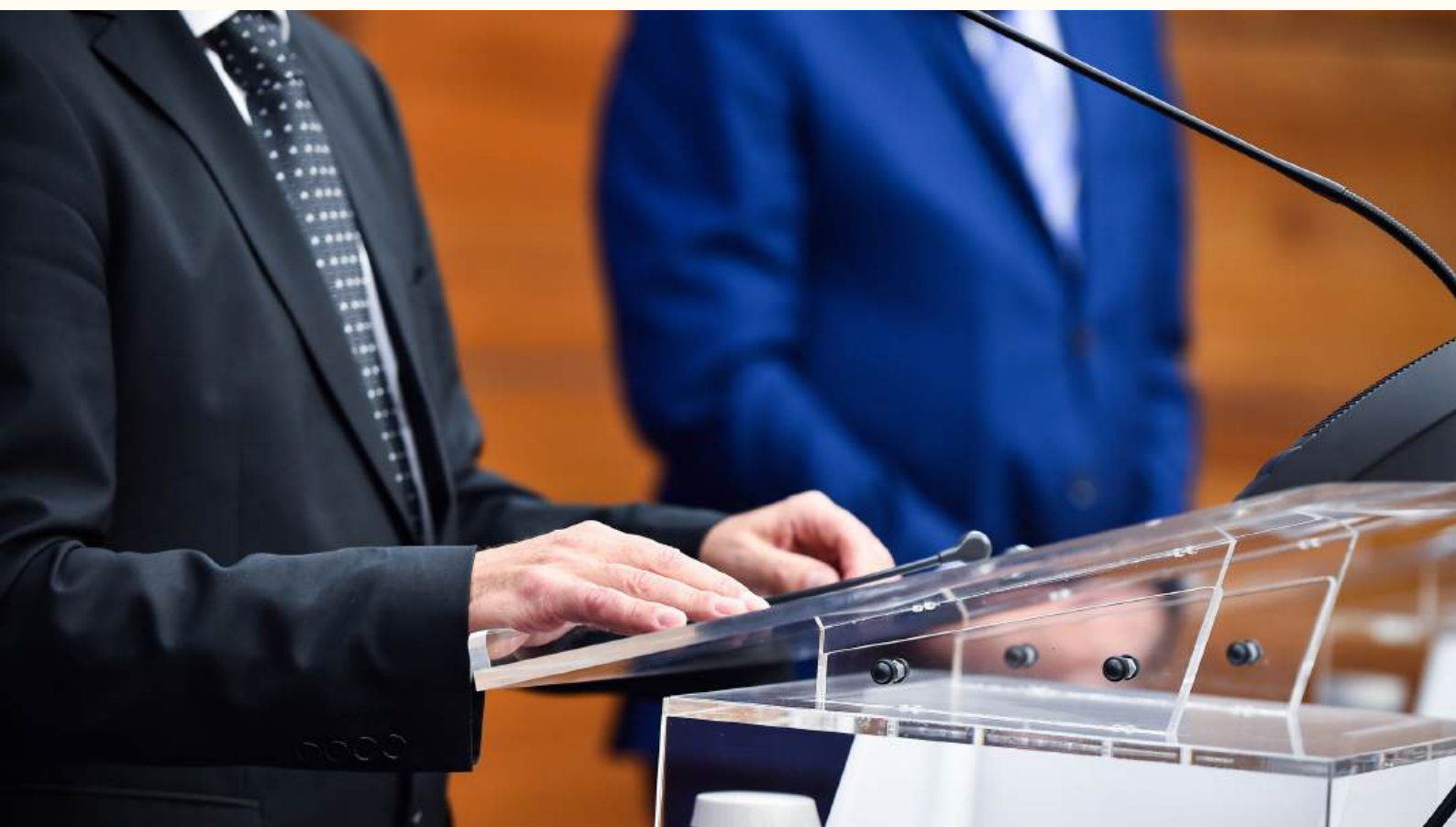
Wie een goed plan heeft of de hulp vraagt van de gemeente, krijgt een helder pad in plaats van drempels. We zien dat dit vaak nog niet goed gaat, bijvoorbeeld bij de woonwagenbewoners die al jaren wachten op extra standplaatsen of de inwoners van de Schaapsdrift, die door de gemeente te lang in onzekerheid zijn gehouden.

Voor veel mensen wordt de samenleving complex. Veel ouderen, nieuwkomers en laaggeletterden vinden het vaak ingewikkeld om op tijd de juiste informatie te vinden of om bij de overheid aan te

kloppen voor hulp. Er moet voortdurend aandacht zijn voor toegankelijkheid van de gemeente, bijvoorbeeld voor rolstoelgebruikers, mensen met een visuele handicap of voor burgers met een auditieve beperking. "Inclusie" moet meegenomen worden in het budget, want dat is wat inclusie is: vooraf met iedereen rekening houden. De websites van de gemeente moeten voor iedereen toegankelijk zijn en voldoen aan de wettelijke toegankelijkheidseisen en -normen. Daarnaast moeten alle websites eenvoudig te vinden zijn via de hoofdpagina van de gemeente Arnhem.

Beleid maakt de gemeente samen met Arnhemmers. We betrekken bewoners, ondernemers en partners vroeg, in begrijpelijke taal, en koppelen altijd terug wat met hun inbreng is gedaan. Zo sluiten keuzes aan op de praktijk.

Democratie is geen statisch begrip, er moet aan gewerkt worden. Daarom wil de ChristenUnie het democratische proces zichtbaar en toegankelijk laten zijn voor inwoners. We betrekken inwoners, en vooral ook jongeren bij de lokale democratie. Want het gaat over hún stad en hún toekomst. Referenda zijn geen oplossing bij complexe politieke vraagstukken. Daarnaast geldt nog dat bij een raadgevend referendum de uitslag niet bindend is, dit levert verwarring en ontevredenheid op. Een (brede) enquête is een betere vervanging in die gevallen waarin de gemeente de mening van inwoners wil betrekken. Bij belangentegenstellingen is het de gemeenteraad, die als hoeder van het algemeen belang, knopen doorhakt. Het lokaal bestuur blijft eindverantwoordelijk.

De ChristenUnie staat op voor:

10.1 Een integere overheid

- De Christenunie staat op voor een overheid die:
 - Zoekt naar verbinding en verschillen niet uitvergroot.
 - Er is voor alle inwoners en oog heeft voor kwetsbare inwoners.
 - Het algemeen belang altijd laat prevaleren boven politieke belangen.
 - Streeft naar een coalitieakkoord met duidelijke afspraken maar ook met voldoende ruimte voor alle partijen om invloed op het beleid uit te oefenen.
 - Ook in onderlinge omgangsvormen het goede voorbeeld geeft.
 - Elke twee jaar, gezamenlijk als gemeenteraad en college, een bijeenkomst heeft over integriteit, zodat dilemma's regelmatig besproken worden.
 - Zorgvuldig omgaat met raadsleden en collegeleden, doordat de burgemeester fungeert als vertrouwenspersoon voor gemeenteraad en college, waarbij de burgemeester een tweede vertrouwenspersoon aanstelt, waarbij ervoor wordt gezorgd dat er altijd een man en een vrouw vertrouwenspersoon zijn.
- Het antidiscriminatiebureau in onze gemeente is goed vindbaar en bereikbaar. Met signalen over ongelijke behandeling, discriminatie, antisemitisme of racisme wordt aantoonbaar wat gedaan.
- De gemeente besteedt structureel aandacht aan racisme en discriminatie, in ieder geval door als lokale overheid met de samenleving in gesprek te gaan. Specifiek moet hierbij aandacht zijn voor jongeren.
- Een betrouwbare overheid is herkenbaar en representatief. Daarom is het goed om aandacht te hebben voor diversiteit binnen de gemeenteraad, het college en de ambtelijke staf, bijvoorbeeld op het gebied van leeftijd, gender, achtergrond en opleidingsniveau.
- Medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie moeten over voldoende kennis en vaardigheden op het gebied van discriminatie, antisemitisme en racisme beschikken. Daarom volgen zij een training die bijdraagt aan intercultureel vakmanschap.
- De ambtelijke organisatie in Arnhem weerspiegelt onze samenleving. Daarom zorgt de gemeente ook voor intern diversiteitsbeleid, met aandacht voor alle vormen van diversiteit, zoals mensen met een beperking of neurodivergentie.

10.2 Een betrouwbare overheid

- De ChristenUnie staat op voor een overheid die:
 - Open, herkenbaar en betrokken aanwezig is in Arnhem
 - Inzet op goede relaties met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
 - Eerlijk is en geen beloftes doet die niet zijn na te komen.
 - Burgers beschermt tegen machtsmisbruik en gepast omgaat met machtsmiddelen. De inzet van de Wet voorkeursrecht gemeente (WVG) voor de Schaapsdrijf vinden we niet gepast. Dit had grote emotionele impact op de bewoners.

10.3 Een daadkrachtige overheid

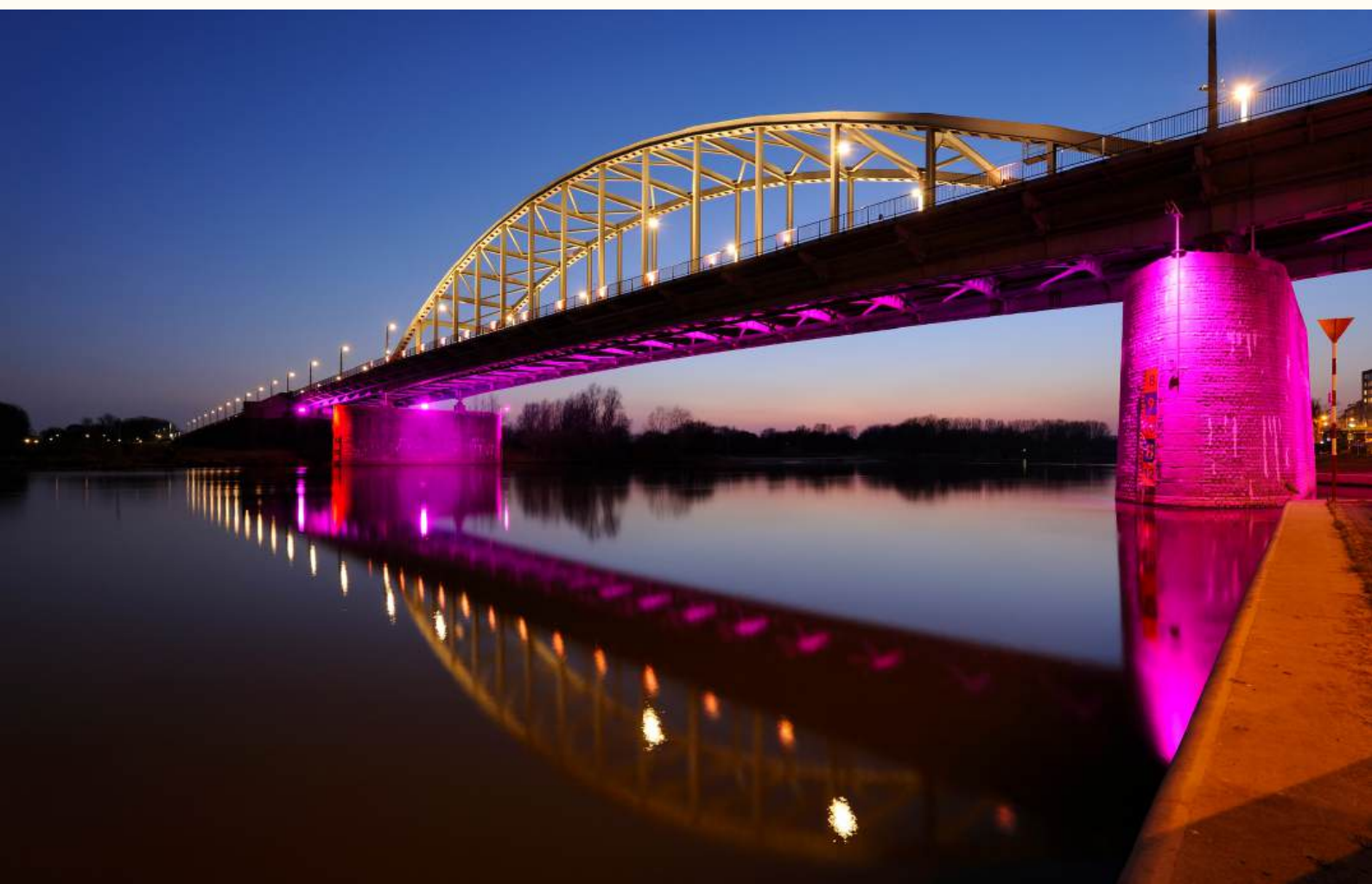
- De ChristenUnie wil dat de overheid daadkrachtig optreedt. Dat vraagt gedegen, realistische besluiten en de durf om keuzes te maken.
- De ChristenUnie loopt niet weg voor het maken van scherpe en eerlijke keuzes. Raadvoorstellen moeten die keuzes helder weergeven.
- De gemeente kent ook haar grenzen: als iets niet past bij de rol die de overheid heeft (bijvoorbeeld als iets tot het privé domein van inwoners behoort), of als de overheid problemen niet op kan lossen, geven we die grenzen aan.
- Gemeenten krijgen structureel te weinig geld van het Rijk voor alle wettelijke taken. Dat betekent dat, naast het uitgangspunt dat gemeenten voldoende geld van het Rijk moeten ontvangen, Arnhem de komende periode uitgaven en inkomsten in evenwicht moet brengen. Daarnaast is het van belang om ook goed in beeld te hebben wat de risico's in de toekomst zijn, om toekomstige generaties niet op te zadelen met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.
- De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. De afgelopen jaren zijn de gemeentelijke belastingen al veel gestegen. Daarom willen we bij nieuwe plannen eerst kijken waar we kunnen bezuinigen, voordat we belastingen verder verhogen. Bij bezuinigingen wil de ChristenUnie de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk ontzien. Uiteraard moet er voor mensen met weinig financiële draagkracht, maatwerk mogelijk zijn.

- Het is belangrijk om eerlijk te zijn over hoe het gesteld is met de doelmatigheid en doeltreffendheid van het bestuur. Rekenkameronderzoeken zijn een hulpmiddel voor de gemeenteraad, om naar waarheid te beoordelen of we met het beleid de inwoners dienen. We vinden het belangrijk dat we die onderzoeken blijven doen.

10.4 Overheid van de Arnhemmers

- Wijken krijgen meer eigen mogelijkheden om keuzes te maken die passen bij de wijk en zo mogelijk ook eigen budgetten.
- De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de dienstverlening van de gemeente heeft hoge prioriteit.
- Inwoners moeten informatie van de gemeente goed kunnen begrijpen, daarom communiceert de gemeente zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners, zowel op de website als bij schriftelijke communicatie (taalniveau B1).
- De ChristenUnie wil dat berichten over aanvragen en besluiten, zoals vergunningen, (bestemmings)plannen en lokale regelgeving niet alleen digitaal zijn in te zien maar ook in de lokale papieren media verschijnen.
- In Arnhem kunnen inwoners, naast de digitale weg, altijd bij een fysiek loket met hun vragen bij de gemeente terecht.
- De gemeente luistert naar inwoners en hun emoties. Inwoners voelen zich gehoord.

- Vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen.
- De ChristenUnie wil dat continue burgerparticipatie een vanzelfsprekende plaats inneemt en dat er heldere procesafspraken zijn.
- We zijn voor het betrekken van inwoners bij besluitvorming. Belangrijk is wel dat dit zorgvuldig gebeurt. Daarom zijn we geen voorstander van een bindend (correctief) referendum. Een raadgevend referendum of een enquête zien we als geschikte middelen om inwoners te betrekken bij besluitvorming.
- Een burgerberaad levert volgens ons geen goede vorm van vertegenwoordiging op. De Gemeenteraad moet een burgerberaad vormen.
- De gemeente zorgt dat politieke processen zoveel mogelijk in de openbaarheid plaatsvinden. De politieke processen zijn ook voor mensen met een beperking te volgen (fysiek en digitaal).
- De ChristenUnie wil zich inzetten om de inspraak van jongeren te verbeteren. De beslissingen die wij nu nemen, gaan over hun toekomst. Plannen van de gemeente moeten ook getoetst worden op de gevolgen voor jongeren (generatiecheck).
- De burgemeester van onze gemeente zal de 18-jarigen bij verkiezingen via een brief persoonlijk uitnodigen om voor de eerste keer hun stem uit te brengen.

Sta op

Voor Arnhem